

HS BREV TILL HA

1925

13.1.	1 s.	1.7.	2 s.
15.1.	1 s.	4.7.	1 s.
24.1.	2 s.	16.7.	1 s.
25.1.	1 s.	18.7.	1 s.
2.2.	2 s.	31.7.	1 s.
10.2.	1 s.	3.8.	1 s.
16.2.	2 s.	14.8.	2 s.
20.2.	1 s.	24.8.	1 s.
1.3.	1 s.	1.9.	2 s.
2.3.	1 s.	5.9.	1 s.
13.3.	1 s.	18.9.	1 s.
13.4.	1 s.	29.9.	2 s.
20.4.	1 s.	30.9.	1 s.
24.4.	1 s.	odat	1 s.
27.4.	1 s.	14.10.	1 s.
16.5.	1 s.	7.10.	2 s.
28.5.	1 s.	18.10.	1 s.
4.6.	1 s.	21.10.	1 s.
?6.	2 s.	27.10.	1 s.
18.6.	2 s.	6.11.	2 s.
23.6.	1 s.	13.11.	2 s.
		22.11.	2 s.
		6.12.	2 s.
		15.12.	1 s.
		27.12.	1 s.
		31.12.	1 s.

(Odaterat postkort, enligt poststämpelein 13-I-1925)

E.

Är så glad att 'febern är borta' - vila nu bara. Jag sänder brevet, som jag börjat, sedan Såg ett ögonblick Ann-Marie i går, hon är en vecka på Sanatoriet. Hon stannade bara en kort stund då jag inte sovit nu en lång tid, och ej alls på 4 nätter. Hon är söt och förstår.

Vila nu, och säg sedan vilken bok eller tidskrift du helst vill ha. Jag har det bra, också ekonomiskt, just nu.

Hälsa T. o. B. 'Spis og sov!

Helene

Einar,

Man har stigit sent upp - inte sovit alltför bra - och man har stådat, ätit, burit ut julens hyacinter - så kl. 11 posten, ditt brev.

Tröttheten i huvudet allt det där är välbekant, mest efter influensa som tager på nerverna. Men var snäll tag allt lätt och tag var glädje du får, vila efter arbete, ligg en stund. Så ha de flesta det.

Sen har man skrivit postanvisningen till Paris - men nog räcker det några veckor innan revyn är här. Jag var glad du ville ha den, alltid är där något. Det är ju mycket ofint av mig att se den först, men så blev det ändå.

Sen har man målat par tag på rövarns byxor! - första gången i år. Han ser yt som en ung satyr märkte jag - och en antydd gloria!. Nu törs jag börja nytt.

Dr. Calonius är mycket snäll, också i sin stora sorg tänker han på min ekonomi, förmedlar köp, tyvärr av skräp. Rövarn ville han ha sjelv när han får kassa igen. Hans vackra, harmoniska fru dog den 3 dje - ett halvt år på sjukhus - orsaken de nuvarande moderna, förkylda njurar. På Maria sjukhus finnes nu en hel avdelning sådana fall - det är bra för många att veta

Men nu vill jag berätta om boken, 'Marionetterna' är känslig och målerisk - så ville jag kunna måla. Men i en annan van Dongen, som nog var litet, eller mycket, rått gjort, fanns så otroligt måleriskt och strålande. Och så var en del ställen målade i den teknik jag haft i stora flickan i 'Familjesmycket' - och det tog mig för en tid. Van Dongen häfte finns ej i Akad. Bokh.. I boken är han mer suddig, tom. Signac förstår jag ej utan färg den är litet konventionell. Moreau, "Boxarn" tyckte jag var ändå tom - bara benen var vackert gjorda - och det som är så svårt! Jag tror där är färg - mycket Edelfelt-manér. Där prisas mycket Modigliani, en liggande kvinna, nästan bättre än Toulouse-Lautrec sägs det - en bra modell men de hårda rundade kantern, emaljaktigt och intet liv - så tycker jag. Inte förstår jag denna Brague heller. Bonnard har realistiskt vackert. Om Mme Valadon sägs att denna lilla beskedliga kvinna är ryslig så snart hon får palett i hand, hon överdriver hängande kinder och bristen på bröst, "gå inte dit, ifall ni inte möjligen är blomma." Där prisas en Guérin.

Jag har läst långt ifrån allt - har just inte orkat läsa - ögonen sjuka med. Ja, Ann-Marie är på Sanatoriet, men kommer ej mer hit. Hon är en fin och förstående liten en - men så bräcklig, inte orka hon måla.

Törs väl inte säga till Dora det du skrev "res" - då skulle hon se verkligheten och brista i gråt. Det blir till ingenting med henne - kanske för hon är kokett. - men där är nog en målare som tagit hennes tankar, mer än han var värd. Jag skrev också 'res'. Nu glömmet jag så mycket, för jag är trött i huvudet. Där ute är milt med en gulaktig himmel. I'morse' fick jag veta att "mån' skenar på himmeln", jag får veta mycket sånt' - det är ibland 'herr Röder' och många rysligheter. - Ann-Marie hämtade '7 bröder' som jag nu vill läsa på svenska men tycker ej rätt om övers.. - När ha våra bönder talat om "fidesgris' t.ex. 'gå upp' är främmande för oss - och 'rar' det är sällsynt, här och i Frankrike, i Norge är det 'besynnerlig', en 'rar mand' är nästan sinnesrubbad. Jag håller mitt språk. Förlåt. Jag är glad och nöjd - var så med, bli frisk snart! Skall Ni resa nu igen? Helene

Einar.

Man ligger vid fönstret, det är en så mörk dag, men man vill svara på ditt brev.

Först är jag glad du är uppe - men glädjen är inte stor när du åter skall vaka och lilla stackarn är sjuk - jag har berättat för Calonius litet när Ni varit sjuka, du och Bengt - du behöver vila sade han - och om Bengt, före jul, att under lunginflammation sover patienten icke förrän krisen är över. Men det kan också vara något annat, sade han, och Ni fråga väl en läkare när det så ofta återkommer. Så ledsamt det måste vara med liten en, som modigt tager stygg medicin, och förstår ren man måste - Luft, luft är det enda som hjälper, alla.

Vet du, i dag den 24 de har jag ännu inte tagit någon sömnmedicin i år - den förstör hjärtat allt mer - bäst om man kunde vara utan, utan feberpulver och allt - ja, kinin är illa för hjärtat med. Och jag har lugnare, bättre dagar, och lika mycket sömn som med pulvret. Bättringen är nog sådan att den minsta visit t.ex., tager all kraft men kan man nu vänta att 20 dagar skall ge den kraft som 10 års överansträngning, nu sist, tagit. Jag ville hålla ut. Vet du, Ann-Marie kom på en vecka 4 gånger hit - just när jag sagt jag tager emot ingen! Så är det med alla - Hon visade ett huvud, stort, rena färger som inte verkade färg, ögonen bra - om hon hållit allt i halsens blå ton hade jag tyckt mer om det - det var så omotiverat nu.

Du skall då se Italien igen - var så lugn - jag avundas dig inte ett grand. - du får nog roligt se det med din hustru - men du får inte det enda jag vill ha, - leva, arbeta, vara eremit tills verket är gjort, leva sig in i ett land, Frankrike! Jo, jag ville se det du får se av modärn konst där!

Och nu skall jag skriva något här: Coguiot säger om en: "det är något verkligen mycket behagligt! Ty det är inte alla dagar målningar andas livsglädje. Till och med när van Gogh och Cézanne hade gjort, var och en, ett mästerverk, förblev det alltid i dessa verk för mycket smärta, för mycket ångest och mystär, för att man skulle kunna bara bli glad." Och då tänkte jag på Italien.

Där är smärta i M. Angelos tak (tror jag, det var täckt av ställningar då jag var där) - men det är bara själens smärta - hos ingen finns där smärtan i kampen med materialet - som hos van Gogh är tragisk ren - det är Italiens sundhet och lätthet - och därför har jag gått där som turist, ej blivit hemma där.

I M. Angelos "Slavar" finns den, kampen, men de var i Paris och dem har jag älskat - och 'Moses' och "Natten" i Firenzes Médiceérkapell, nära domen - och många många har jag tyckt om. Du frågar - jag har avskytt "Örtagårdsmästaren" av Fra Angelico i San Marco, men några var vackra - Kristus på korset - När jag var där var det Filippino Lippi jag tyckte om, de oändligt sorgsna madonnorna på en stol, ett par englar vid sidan, en var i Uffizierna men den vackraste såg jag bara i fotografi, och fann ej -

Den Filippo-madonna jag kopierade - barnet är bortklippt från min duk - hängde till höger om Botticellis "Primavera" i en liten fyrkantig sal i "Academia" - men det var då. Jag ville kopiera den andra av Filippo i samma sal, men den var upptagen -

(forts. till 24.1.1925)

på min var barnet nättare, men madonnan ej så sorgsen och "snufvig av gråt" Freskbiten 'Tornabuone' var den första freskbit jag sett, i Paris där den är infälld i väggen i en trappa - och freskton och allvaret frestade mig och var något nytt. Jag fick ej fram det i olja, Holbein var lättare återgiven. Nu har jag visst aldrig sett den Madonna av Piero della Francesca du talar om, men jag minns att jag sökt den, ty Edelfelt talade om den - kanske var den just då borta - Botticellis i den salen såg jag - men fann aldrig della Francesca - så tragiskt, att ej finna just de vackraste av honom och Filippino - Jag ville se den.

Kanske var där för mycket i Italien att se - vad tyckte jag mest om, frågar du?

En Filippinos Madonna, en grågul Arno, en vandring ned till Mugonés, biflodens, bädd, bland doftande timjam? utplånade fresker, medeltidsskulptur, medeltiden tycker jag om, inte högrenässans. Gamla madonnor som ännu ha känsla - några alvarliga (sic!) mansporträtt. Minns ej --

I Paris såg jag på de små infantinnorna, på två Daumier (utan att veta namnet) på den gamla avlånga salen där gamla italienare och primitiva var, den du talar om!

ett litet månsken av Rubens - Rembrants 'oxkropp' - och jag var ju så helt utvecklade Sen säger du mig vad du tyckt mest om

Men där ute skall du inte skriva, du skall se och njuta vila, fred!

Jag väntar hur länge som helst - hav fred för skrivande.

Helene

Här har varit finaste Pärisevinter en tid, rimfrost, dis, sol lätt luft - i dag mulet igen.

I 'boken' talas om alla de målare som köpt sig fina villor - "men genierna borde akta sig för att leva på sin målning, åtminstone icke före deras 50 de år." - och så om målares hat till de målare som 'skriva' och förklara. Där är något i det, vet du, där finns stor ömtålig- (sic!) hos målare - ingen må förklara allt. Men något har man ju som ingen känt ingen vet - Du skall nog också lämna mig något, jag vet det - världen skall ej se det - höra det. Onsdag kommer Måns att målas - och vad jag har för stora drömmar! Bliv friska där - ha Ni arsenik i tapeter?

Helene

Tack för brevet, men vila nu!

25/1 -25 (postkort)

E.

Har bett Helsingfors sända litet 'red apples' som du kunde roa dig med när du vilar. Hoppas 'l'Amour de L." kommer snart
H.S.

2 febr. (1925)

Einar,

Det var ett brev där det stod om färder igen, om härlig vinter - men om något trötthet ännu! Men så kom om en operation, och det är ledsamt - den är så vanlig, men tager ju tid bort från ledigheten - och inte är det roligt vara sjuk, för Tyra heller. Är glad att Bengt är ute, liten en - man är så orolig för de små, och törs icke säga det.

En härlig resa får Ni visst, den allra bästa tiden! Rom är ju något varmt i april ren, kusten kanske bättre. Paris är vackert i maj, gröna träd!

Vad vi haft för en Pariservinter här, rimfrost på marken disiga mornar, sol på dagen - en hel månad har man andats där ute, en doft av jord som i Bretagne, litet stenkolsrök och vårluft som i Paris!

Och ändå sällan man varit där ute på trappan - jag är svag nu och måste vila så mycket jag får. Först skall det eldas och städas, diskuteras uppköp - så kommer posten, efter 11. - då är det ofta frågobrev och och (sic!) det skrivs - så måste man vila litet, hjärtat är så utan jämnhet och stadga, hjärnan trött ty man har sovit 2 å 4 timmar. Skall man då ut och sopa vägar, eller bara sitta på trappan, blir det ingen målning den dagen.

De sista dagarna var så här, onsdag Olga i badstu, jag sysslade med mat - torsdag en härlig dag, Måns kom på e.m. och målades, sjöng (med bättre röst igen) och försummade halv 8 tåget. Dr. Calonius kom och tog honom barmhärtigt till sig till nästa tåg kl. 10, så jag fick sova. Fredag morgon trött av vaka, och då kom hr. Syrjänen och hjälpte mig med de finska deklara-tionerna här. När han gått kl. 2 ett brev till London att besvaras samma dag och fås till posten ty lördag, söndag var Olga i H.fors och jag bara kokade, skurade allt som är så smutsigt. Hon kom lyckligtvis med fullt förstånd därifrån hennes bekanta skulle ned till Havshammen för att ta emot domedagen. I dag måndag alla räkningars dag, mjölkgubbens kaffe och så tvätterskan, det är redan räknat -- Det är mitt liv.

Men när Måns var här! om jag fick ha det så, måla det som tagar en helt - han var så bra, han skall målas utan någon tanke på annat än det jag ser, vill Bara det inte kommer någon som säger får jag se, får jag det sen'. - då dör allt bort. Den roliga boken sände jag till Hanna, såg ännu något om "stallet vid rue Bonaparte" och dess Prix de Rome - och om toreadorer och tenorer som få sjelvförnöjda ansikten och feta, inskränkta för de skall alltid i ett givet ögonblick behaga en dampublik. Clownen skall inte behaga, de undgå det.

Tidskriften har inte kommit än, men du får den bara jag sett en dag. Och då sänds Verlaine, med tack, och jag tänkte på min lilla franska grammatik, den som läses där i folkskolan - men det är ju för sent! Skall du se Musée Carnavalet (musée de la ville de Paris) med Guys teckningar? Men där skall du bara leva och inte skriva brev till mig. Tänk att det finns människor som ha kraft att resa än! Frk. Villför skriver från Paris, Atelier Colarossi, att lärarn rådt henne att för en tid bli kubist, för hon har inte valörer och planer. Hon har München skola, den är lös.

(forts. till 2.2.1925)

7 bröder skulle vara en härlig bok - men översättning. Detta är skrivet av en trött Helene som gläder sig du får resa och se! Riktigt snälla hälsningar till lille Bengt.

(På en skild papperslapp följande:)
tillh. ett föregående brev [anmärkning med blyerts vid kanten]
Jag tror du har litet för kallt nu - skuggan är så rak från
tallarna i månsken -
Hjärtligt tack Einar.
Helene

förlåt allt jag glömt.

16/2 (1925)

Einar

Tack - så länge min hushållerska orkar och är snäll kastar jag inte ut en gammal sliten människa - och hur skulle ett ideal passa i mitt lilla tarvliga hem!

Nu ser jag Ni må bra och komma ut - litet orolig har jag varit, också för att Ert nöje skulle krossas. Verlden ger väl ny kraft - och tänk för Tyra! att se det första gången och ej behöva leta genom allt.

Jag önskar Er mycket nöje, mycket vackert att se!

Nu skriver jag bara ett kort, efter detta, om intet inträffar - jag vet hur gott det är få bereda sig, och packa, i fred. Jag har framför mig julklappsböcker, Anatole France och en tjock Balzac - det är roligt se mot sådant - slår upp i 'Cousin Pons': "en fransman skrattar aldrig åt den som är berövad möjligheten att behaga - den största av alla olyckor." Och där är mycket om tävlingar. "ingen administrativ eller social åtgärd kan ersätta hasardenmirakel vilket vi ha att tacka för genierna." Tack för Buchholz denna - och Egholms Gud - är ett konstverk, starkt otroligt! - bara när prästfrun säger 'pyt med vem der är far till ett barn' då blir det mig för mycket - och annars var historien vacker.

Men har har skapat en typ, stor som don Quixote, Egholms hustru, hon är hel.

Ja, vad fru Kumlin än tycker om mig och min släkt så har jag nu målat litet, försökt. Måns färg gör oerhörda svårigheter som är att övervinna förrn jag gör det egentliga, teckningen. - En liten 9 årig flicka var här, hon som är så lik Marie Duplessis den egentliga Kameliadamen - om hon vore 9 år äldre! Färg är svårast nu den blir rå och tunn, tills jag dödar den. Ett nytt rum, med något fylligt och dämpat

Ute leder man vårfloden i rännor, gården är bara en is - kattorna sitta i träd och vänta - där är ett fogelbo. Man har fått sin antika länstol stoppad, beklädd, men får sjelv sätta listen på. Alltid hushållsgöromål - och sen blir det kläder!

Melartin tackar för violer - dr. C. hjälper med mycket. Hans gossar var här, de hade byggt en snögubbe, sen hade de halsat honom - 11 och 8 år. Flickan är inbunden, osäker, och utan mor. Han, doktorn, tycker om yttre skönhet, blommor, kvinnor, möbel, men är mycket snäll.

Där var om Ann-Marie i Pressen, att hon borde hålla sig till sin kvinliga egenart - hon kommer nog till den, på alla vägar. Man måste taga ett steg fram ibland, mot friskt, och kritiken tycker ej om det, - stilla kan man ej stå.

Nu vill jag lämna Er åt allt det roliga, och vill att du där ute skall känna dig fri från brev - skriv inte. Jag får nångång veta sen' vad du tyckt mest om. "Paris, där boulevarden är ett drama". Dérain säger också 'målarne skall inte vara samvetsgran - det passar för bokhållarn - han skall ge ett drama! Ljuset flämtar och slocknar, vårt dåliga ljus - jag skall vila, och kanske se på Kameliadamen i morgon.

Jag är icke olycklig, men rädd att säga ut allt.

Och nu gå Ni ut i verlden mina bästa önskningsor och stora förväntningar följa Er. Ni är ju skapade att förstå det. Hälsa Tyra, och lilla kära Bengt.

Hav roligt

Helene

Piero är skön - men inte så varm.

10/2. (1925, postkort)

E.

Det gör mig så ont där är sjukdom så ofta - men det är ju livets dagliga börd! och man blir stark när man lever ändå En annan styrka. Tag nu bara var dag som den är, lev en dag i sänder, oron är värst. Och snart kommer ju den ljusa restiden. I dag skall jag börja efterfrågningen här på posten, det var första gången jag sände pengar per post, till l'Amour de l'Art -- intet har kommit på tre veckor. Tack för boken, och korten som återsändas före resan. Piero d. Franceca* vet jag aldrig jag sett - så modärnt ansigte! inte de gamla tunga allvarliga. Adam o. Eva! Luthers hustru! så roligt att se. Har varit sjuk par dagar.

H.

Nu får Ni järnväg! Hälsa Tyra

* [sic!]

(forts. till 16.2.1925)

(På en skild papperslapp följande:)

Jag undrade litet på äppel och frost - glad att det gick. -
Men så ledsen för 'l'Amour de l'Art' - vi ha en usel postbyrå,
säger alla.

Ännu om böcker - 'De smaa pile' var så vacker i avsigt, 'Clara
v. Haag' med - men - Hamsuns stora poesi fann jag ej. 'De enfol-
dige' är stark och vacker, tycker jag. Se, den som en dag tänkt
'jag vill göra det förra gott igen - den lever på ett annat
sätt än Ni som säga: "jag är lugn, jag har ej felat." Man lever
ett annat liv, man går bland smuts - eller blommor - men en
enda tanke, en enda ström i hjärtat.

Ni andra ha ej gått över den gränsen - än, och Ni är goda
och bra.

20/2 (1925)

Einar,

Nu är det bara - god, glad resa!

Här är kallt. Ett brev från D. i dag - 7 ark, det är - nästan - hela hennes historia från barndomen, då kärleken till hundar inte blev nog, och det lektes med pappersdockor än, och sedan den tid hon hade strålande grå ögon och en vilddjursmund. Det hade hon 1919 i Ekenäs än, ett smalt ansigte.

Så är mycket sagt! Och så mycket jag känner igen - att inte tycka om rashundar, för de fula är trognast.

Och om madonnor - som alla ha samma kalla leende - och om prinsen som var lång, och gammal och hade smala läppar med blå färg - som 'hennes pudels tunga' - kanske var det det som var i vägen -

Brasan brinner här - och nu glad resa!

Helene.

Intet svar på reklamationen hos l'Amour de l'Art ännu - den 25 te kan det komma, ej förr.

21 sta

Tack för brev för liten Bengt han var så välkommen jag hade längtat. - Om en människa säger "jag har gjort så mycket ont, att jag måste försöka göra gott", kan du döma? Där kan jag ej döma, bara tro!

1 mars. (1925)

Einar,

När man går ut om morgonen är det med en glädjekänsla, befrielse, allt det man får se! Och man tager vara på sin tid, det är så mycket, så ansträngande. Middagen är en avslutning, avspänning men glad och styrkande - och kanske ett kafé för att få sitta. Och så kommer man uppför sina trappor, till sitt rum - och är trött. Då skall man få vila - för nästa dag - inte tänka jag måste svara på Helenas brev! Man skall ha sin resa helt i fred.

Och jag är så nöjd med ett kort ibland - ett ord - det tyckte jag mest om.

Och jag skriver nog litet när det passar för Er. Nu ville jag gerna ha ett kort, veta hur det är med Tyra.

Vad jag tyckte om i Paris - som helt ung om Titians unge man med handsken och en gulhyad nymf under ett träd - var den av Tintoretto? den hängde bredvid Titians 'gravläggning i Salon carré'. Såg på Holbein, och stannade i förbifarten tvåkände utan tankar vid Daumier, och motsträvigt framför Mona Lisas sluga ögon. Och Infantinnor!

En ung flicka av Goya, randig klädning, rosor i hand rödaktigt hår.

Tintorettoporträtt i tre färger, i Wien, fresker o. primitiva i Italien. och 'Natten'.

Här är stilla och tungt i luften - i hjärtat. I morgon en modell, den lilla som liknar Kameliadamen - om -

Allt gott! hälsning till T. o. B.

Helene

Januarihäftet av l'Amour d. l'Art har kommit, där är bara 17 hundratals porträtt o. stolar - annars sänds jag. 2. Renoir Jag har läst R.B.Stevensons 'Olalla' - den är vacker du får låna sen'.

2/3. (1925)

Nu har jag läst den första berättelsen, 'Rösternas ö.' Stor sagostämning, stark, det är en bok du skulle tycka om - i juni sänder jag den. Den är starkare än 'Olalla' som ändå var vacker. Och Gribenbergs översättning stör intet.

Det friskade upp - så skulle det målas.

Anatole France säger på ett ställe intuitionen är det enda som är sannt - tanken har åstadkommit alla olyckor i världen - den gången säger han så - sen säger han kvinnan inte har logik, det är ett fel.

Dagens post kommit - Konstföreningen föreslår en utställning av mina 'Teckningar' - jag har svarat ja, i höst.

2 dra dag Påsk (13?-IV-1925 till Capri)

Oh, Einar

vad det gör mig ont du måste tro jag inte alls skrivit - kort och brev ha nog gått till Rom och par brev till Napoli. Men det är så att jag förstått du var de angivna dagarna på de angivna orterna, och har beräknat 8 dagar för brevets färd! Så litet har här varit att berätta, mest om sjukdom, reumatisk värk allt än, men bättre. Och sådant tager arbetet ifrån en! Påsklördag var här en modell, men också en liten gosse som målade med. 10-11 års barn skall man inte lära ännu, de arbeta ur fantasin och det är farligt avbryta det.

Jag har stor glädje av att du skriver - jag får följa med i det vackra. Och du har tyckt om Giorgone! ja hans konsert! där är underbar styrka och allvar (x). Hans "Gattamelata" började jag teckna i Firenze.

Och Bargellos gård!

Tack för allt vackert men giv inte din vila åt mig - skriv ett kort så ser jag du minns mig. Och icke gåvor, du behöver nog allt där.

Nu är väl liten Bengt frisk igen - det är alls inte lätt att resa och ha ständigt tanken på den lille, hans hälsa, hans lilla kropp!

Har du fått brevet där jag skrev om mitt hotell i Paris, de tysta rummen mot inre gården där man då såg tre gårdars höga träd? Hotel d'Angleterre. 22-24 rue Jacob - nära Louvren

I dag en härlig mild, fuktig dag, bofinken sjunger svagt.

De ha frågat om jag ej vill komma och se de gamla ställena, de gamla parkerna igen - Sjundby, Pickala. Jag kan ej mer. Men jag är så glad om jag får ännu litet vara här, sitta där ute - få ett brev, läsa det, vara glad åt Er - och jag har bivit så underligt glad i livet -

Ja, Paris är ju fult - eller löst - efter Italien, men där är människodramat överallt, arbetet framåt - och arbetsfred!

Tänk, jag kunde inte vara länge i Italien. Och jag tror en italienare förd från sitt land är intet.

Förlåt jag säger det midt i er glädje. Men vem vet hur det nu är - med de 40.000 målarna i Paris som bo i kaninhus runt om staden, och de rika i ripolinerade lider

- Matisse i dyrbar villa! Han är för skicklig nu tycker jag.

Oh, Einar, mitt liv är slut - nu när det vore så gott att leva.

Men gå du fram, tag allt vad stunden ger. Jag har sökt så mycket, nu är jag trött. Håll i det du har.

Helene

Jag bad postfröken om märken för utrikes brev - vem vet om de duga som hon gav - blå 2 marks?

(x) och det du säger om de som lära en förstå! v. Gogh.

Hyvinge. 13/3 -25

E.

Jag vet nog var Ni är, men jag vet rakt inte huru lång tid det tager för ett brev att nå Er. Var så glad att höra om Tyras stora tur - ingen operation! Hälsa hjärtligt. Och hälsa Södern, mörka träd - och konsten.

Michel-Angelo!

Här är allt som förr mycket kallt nu. Tack för erbjudna teckningar till expositionen, om det blir i höst? Allt roligt, gott, och vila i Neapel!

önskar H.

Tyckte mest om 'Andens i flaskan' Stevenson. Läser en hemsk Balzac

20/4 -25 (Till Paris)

Einar,

Jag vet bara att Duccio är vacker, inte kan jag tänka på annat än -

Så kommer en tanke, du har givit ut för mycket för mig, för all denna skönhet - men nog lever jag nu i den.

3 veckor värk, sen feber, snuva, hals, lungor, i 9 dygn - nu litet lättare, det är allt om mig.

Melozzo da Forli minns jag - och vad Giottos scuola är vacker i uttryck och behandling av draperier - Giorgione, allt är vackert. Men jag kan ej visa Duccio åt någon som ej förstår, som skulle såra den.

Tack, Einar.

Helene

Prinsen har köpt en M.Collin (som sålt 4 till privatsamlingar i Amerika) och prinsen drack du-skål med Järnefelt - "vad skall jag säga" sade Järnefelt - "du, skall säga du.Prins!

Nu är Paris vackert

detta är 5 te brevet, utom kort, jag skriver.

24/4 (1925 till Paris)

Kära Einar

Fick i dag den 24 de ditt Romakort avsänt den 13 de. Postgången är sådan - och om du fått allt det jag skrivit har du inte orkat läsa det! Jag beräknade du skulle vara de angivna dagarna å de angivna orterna, men det var nu inte så Listan ligger framför mig, jag har troget följt den.

Jag tror Ni haft en god resa, och Tyra har haft en ledning av dig, ha ej behövt gå genom allt - när jag har rest har jag fått söka allt sjelv. Mycket har tagits miste, något har jag kvar.

Du tycker nog jag är underlig som ej svarat på alla dina vänliga brev - men det har jag gjort - fast du låg i din säng och skrev, och du skulle ha sovit. Tack för allt det jag åter fått se på detta sett - att du delat med mig.

Jag är nu åter uppe, efter influenzan, är svag men har lust för allt möjligt - i målning.

- Kläder har jag inte lust för, de gör dem så illa åt mig - I morgon kommer åter modellen - sist orkade jag inte, när gossen var här med, ja, och nu har hon förlovat sig och ser strålande ut. Om det nu är bra - om jag skulle måla lyckan - något litte-rärt! nej henne bara - litet hård, men mystisk som hon är. Mitt största nöje har varit att sätta ut en ren vert-Veronese fond på Måns, i går - nu är det bara att kunna teckna ansigtet! Det är den målning som roat mig mest, och han har skickat en hälsning att han kommer gerna.

Ja - hvar manne du nu är - hvar manne du går - är träden borta från guaiérna så är det hemskt. Mätte du komma med glatt hjärta därifrån - och nog är det ju bra du tänker på de gamla. En dag är de borta -

Det är så skada att l'Amour de l'Art är så fattig. Tredje häftet kom i går, och var igen intet. I ett fanns ändå Renoir, som jag så litet kände, och man får hoppas helst ett häfte ger något. De komma sent, alltid i slutet på följande månad, men jag får nog aprilhäftet så tidigt att du kan ha 4 häften till mötes i Taivalkoski 1 sta juni.

Einar, jag skulle ha lust att leva och måla - men, först sjukdom, och nu drager bostadsfrågan ihop mörka moln igen. De döda vila - men nog ville jag ju leva.

vän Helene

Vackrast är Giottos madonna - till slut. 'Natten' tyckte jag om, och 'Moses' du har inte tyckt om dem, särskilt. "Slaveri" tycker jag om - och luften där i Paris, och det hur människor går Om du bara nu vore riktigt nöjd med din stora resa!
din Helene

(På en skild papperslapp:)

Jag skrev ett brev till Köping - sedan det första kortet till Rom den 13 de mars, det har du då fått den 13 de april !

27 april. (1925)

Tack för gott brev och alla fotografier. Där är något så intimt träd, en husgavel, något högt bakom, spår - och 'stjärnorna'! Skogstjärn ser här mycket lugn ut, stilla i skogen, 'Röken' såg jag i tidningen - och så en fin vinterbild, vidd, enstaka träd! Tack för allt! men nu skall du inte bråka för bilden från Taivalkoski, jag minns den bra och hittar den igen när det skall ske!

Ann-Marie var här, en fin liten blomma. Och när hon reste tog jag genast en bok och började läsa - jag ville inte tänka på henne - men då kommer just alla intryck obevekligt.

Och ingenting annat än erfarenheten som kan göra filosofi och sanningar till något för henne. Hon måste gå igenom det. Är det jag som ser det tungsint? Jag visade allt jag hade, talade osammanhängande hit och dit, ty det blev så pinsamt när aldrig nämnes namnet Gunnar - bara ett litet huvud som sjunker sorgset ned.

Är hon för liten för livet, andligt - vet ej. Eller fri ensam. Hon bad få komma igen.

"I litteraturen, den som söker sig sjelv har en stor risk, han riskerar att finna sig. Sedan skriver han inte annat än kalla, beslutsamma verk, lika honom sjelv. Han imiterar sig sjelv. Om han känner sina gränser är det för att inte mer över-skrida dem. Den verkliga konsten är alltid halvt omedveten." André Gide, 'Dostojevski'.

Har jag berättat för mycket om den?

Det är en vattenputt vid trappan, ibland faller en isflak ned i den, det är som en liten fisk skulle slå, - mitt landskap i miniatyr. - Du skall ej tacka för tavlor, säga så mycket vackert! Är nog glad!

16/5 (1925)

E.

Tror att sol, och Capri, var härligt - men för mig är 'Scapin', vore det i en källare, härligare än - den är genialisk. Den är vackrare än i min bok. Tack för brev. - Vem ville ha nordens spritblandade vin sedan man provat Chivarts det är en kur! Jag söker rum.

H.S.

hälsa T.

28/5. -25

Einar,

Hav tack för alla brev.

Naturen var visst god och vilsam på Capri och du behövde vilan - men du förlåter mig att en skön, brun, italienska inte ger mig detsamma som massan på boulevarderna, det intellektuella - i ton, i luft, i sländet, i lyxen. min målarinstinkt arbetar där.

Här är de 4 första 'Amourerna' - de gavc mig en Cézanne, några linjer av Gauguin, och en överblick av Renoir som jag inte hade förr. Tidiga tyckte jag mest om, inte 'la servante'.

Nu kom ditt långa Köpingbrev! ja, det är väl tungt att se så mycket - och så litet gott. Men nordens friskhet är god, och den första rena doften av vår. Hur skall du finna Taivalkoski? där blir väl resan så avlägsen, så främmande - som om det inte varit du.

Men vad säger du skall jag få en gåva igen - här ligga ju de storartade fotografierna till Sofia! inte skall jag ha mer, nej, omöjligt.

Nu lämnas boet här - centrum på Hyvinge blir bara butiker, orten är så stor, och detta hus blir butiker med. Dr. C. ville låta mig bo kvar, men inte tager man ett offer av flera tusen mk. om året - och hur länge skulle det vara. Jag saknar det ena rummet - och känner att min tid är slut här.

I gamla Julinska gården i Ekenäs är rum hyrda, från 1 sta juli. Här packas sakta - och så börjar en ny period i livet, med stora träd, ljum luft och ljumma sinnen, ensamhet och målande - vill jag tro.

De friska kyliga aftnarna skall jag tänka på där, minnas

Om jag ej skriver mycket nu en tid så är det för du skall in i arbetet - och jag packar mitt hem, syr säckar.

Allt gott där uppe - och så undrar jag vad som distillerar sig ut som det huvudsakliga i resan, för dig
vän Helene

Måns porträtt vill jag hålla, det är skarpa färger mot varann. Och tack för all den tid du offrat för att jag skulle få vara med, du har offrat mycket -

Här packas - och offras ting och brev

4/6 (1925)

Einar,

Tack för skönheten från Damernas paradiset - hur skall jag våga vara så fin! Vacker är den - och vad skall Ekenäs tänka - se hur fåfäng jag är. Den är för fin och vacker för mig, men du är nog snäll, har tänkt på en gammal lekamen i Paris ger något på det sättet med, och nu har du provat den sidan av staden.-

Men den var för dyr, duken -
Här packas tungt, ensam ännu.

En tavla, som varit här länge för att gläda mig, ligger packad - den har glatt mig och den är värdefull och har skönhet - men när jag är borta kan jag ej svara för dens öde, och nu drager jag ut i det osäkra och allt mitt i det osäkra - Derför kommer den hem till dig, om ett par dagar är här en karl som lyfter, för allt tungt - vet bara ej efter ditt brev med hopp om nytt revir vad jag gör - men tror jag vet, ändå. Till lycka med revir!

Så långt är man att man tror det är bäst som sker.

Nej, inte allt, det finns olycka, sjukdom. De är så förvånade här när jag säger jag är nöjd med livet - vad vet de.

Till lycka, Einar!

Helene

Sjuka ögon -

(Odaterat brev, enligt poststämplet från juni 1925)

Ja Einar, det var svårt att sända tavlan (x). I går gick den. Den har varit en del, en stor del, av mitt hem, och av dig - men en dag står den för dig som det starkaste, vackraste, från en period och då skall du äga den. Den är mycket vacker. Och i minnet ser jag den mer verklig än då den var här, det renar, skjuter åt sidan allt tillfälligt som stört en då man betraktade den, det vardagliga trampet omkring en.

Så gör med ett brev från dig tack att jag har en fristad! Jag har frågat efter lilla Calypso som kom till Tavastö, ingen vet om den men kanske lever där någon än. Blåsipporna ha följt mig till denna gård - om de nu kan följa midt i sommaren till Ekenäs? De är ett minne. Minnet skall väl göra Hyvinge så som det är vackert, till en frisk aftonstund då man sitter på trappan här och tänker. Och här är min mor. Men här blir aldrig frid, aldrig ett arbete som ej skall pratas om så snart det är börjat - och den bästa vännen som kommer 5 gånger på 5 dagar, intet jag säger hjälper. Och de ha varit så snälla mot mamma! jag kan ej göra något.

Nu ligger här en skylt som sätts upp i Ekenäs "ingen mottagning under ateliertid mellan 9 - 4. Ulla med mor bor i samma gård, men de få komma e.m.

Där finns ännu ett skäl jag inte talar om - jag har känt reumatism o.s.v. utveckla sig i dessa låga rum med iskylla från golvet i mitt sängrum. Och gårdsvärden får nu 2000 i månaden i st. för 600, för hela huset. Ett sådant nätt rött tegeltak här är nu - men nytt, icke alltför fint folk i gården, icke läntligt mer. I Ekenäs blir det 3 rum o. kök, höga, 8 fönster. Och dyrt. Måste arbeta - det är bra.

Du har visst mycket arbete nu - Jag undrar så vad resan gav - nu när detaljerna skyms undan, gav den entusiasm för framtiden? - - det kommer alltid något oväntat, nytt, friskt. Inte tror jag den nya konsten kommer i Tyskland - Frankrike har god jordmån för sånt Italien är så 'kroppsligt' eller hur säger man - jag känner folkets sätt att tänka, från Fiesole - Kan negerstammar komma med något?

Ja, du undrar huru det känns, detta - jag är trött och likgiltigt nu, underligt likgiltigt för Hyvinge - och för Ekenäs med - det måste bara så bli. Det är ju detsamma var jag är, jag har intet mål. En enda liten önskan har jag - utom den omöjliga, att måla i Frankrikes luft och arbetsfred!

Ditt liv skall visst gå bra, ni ha ju samma intressen, passa för varann, vad skall jag önska dig mer. Att du känner dig lycklig önskar jag - och är ofta mycket glad över ett brev som ej är vardagens röst - och som har den verkliga vänskapens underton - den kan ej läggas deri med all vilja. Jag läste några gamla här en dag.

Det är ju svårt att resa, jag kan ej gå alls, och om allt detta skulle bli för mycket för mig - så har du tavlan Jag kan ej gå ut och hälsa något ställe - men tack för den dag du kom, säger jag här.

Och så envisheten, Måns och ett stilleben skall fortsättas i Ekenäs, och jag skall få fred, och vara ensam, mycket ensam i det stora ljusgrå huset och jag hoppas där är stora träd omkring

(forts. till -.6.1925)

En god midsommar Einar - och du har skrivit så vänligt nu en
tid -
Helene

Tavlan hade gott rum i jernvägsvagn och i Ekenäs - men ditt
bästa verk! kanske. En gång är du glad att ha den.
Den blå är så vacker i skymning eller solljus. Mest i skymning
(x) och kanske svårt för dig att ha den.

18/6 (1925, postkort, enligt poststämplet 17.VI.1925)

E.

Korsbandet hade just avgått när jag fick ditt brev - tack att jag får dem! Sen kan jag kanske skriva. - Men vad är det för pengar? när har jag lämnat till frakt? intet minne av det - var det för 2 - 3 år sedan, eller aldrig! Ja, tack - men nu just efter en resa, det är inte bra. - Det första häftet av l'Amour - var en sådan missräkning att jag inte såg allt gott i de andra - de gamla bekanta, och Gauguins linjer såg jag - men jag hade väntat ny stor konst Jag är ju lika glad i de gamla nu, de är djupa, vackra och ha hållit sig bra. Renoirs sednare period med den ena vulgära modellen tycker jag ej om, ja, illa. Där står att Matisse konst är mer kvinlig än Rouault. En ljus akt av Gromaire? litet känslig? Tack hj. En ljus midsommar!

H.

Om det är mina pengar köpes gardiner
Men det är ej. Armakreatur utan hö.

18/6 (1925)

Einar,

God midsommar! fred, och ljust sinne!

Ett häfte i förgår, det intresserar mig - kan ej neka att jag i julklappsboken såg uttryck hos Rouault, här med hos några. Inte har jag målat Måns just så som Gromaires unge man, mycket mer följt naturens linje, men ändå? Där är Cézanne och v. Gogh. Här är tungt arbete, porslin och pannor, och så skall man leva ändå, koka. Den 29 de res man till samma arbete i Ekenäs det är det trista - vad man en gång ville vara fri för att måla. Måla Ulla som bor i samma gård. Men aldrig blir det tid för en kvinna att måla. Och 6 har redan sagt de skall komma och hälsa på.

Såg en dag en teckning av Marianne Sandelin när hon var 12 år - det var en känslig Arosenius. En dåres vandring kallade hon den och vad han var känslig på stranden, berg bakom, en hård röd sol går ned i havet. Ja, hon är ju död.

Jag är för trött att skriva - förlåt.

allt gott Helene

Här stå kaktus, caprifolium, narciss, ros och syrén, liljekonvalj, syrénen doftar ljuvligast - en hälsning H.

midsommaraftons dagen. (1925)

Einar.

lite' stilla en stund, då mins (sic!) jag att Hyvinge var min mor - och du som trädde in. Nu tackar jag för den tiden - det är min midsommarhälsning - och jag säger farväl här. "Goda brev" har du skrivit - men tror du här alltid varit hälsa, eller ro, att förstå! och tror du jag inte sett din tunga kamp - som du gerna tog, - men man orkar inte.

Jag har nu också en gammal att hjälpa - och en som säkert är döende - hon vill komma i afton - hur kan man säga nej då. Att en mor inte orkar med ett barn, det har jag haft svårt attt förstå - dömna skall man inte. Hos Magnus var det det-samma.

Är våra hjärnor trötta, då är det att lära att bara tänka på ett, göra ett i sänder.

Om du fick det nu, du vet inte hur varmt jag önskar det! Jag får det inte i Ekenäs - först packa, sätta upp allt, sedan hjälpa henne med städning, där är ett rum mer. Jag får det inte på jorden.

Alla är snälla mot mig här, men mest är hjärtat för trött.

Om du tycker om l'Amour de l'Art så varför ej ett år till! De säga Renoirs sista period, den vulgära, var en stor konstnärs verk! Vet du, vi målare skulle aldrig läsa om konst, vi skulle bara taga ur vårt eget bröst.

Nu har jag glömt att jag varit målarinna sådan har denna tid varit.

Jag glömmer så mycket, och bara ser på gräset när jag får en stund, de små vita väplingarna I dag är första varma dag, det har varit is i luften.

Rouault har nog avskräckt dig, men i några har jag spårat känsla. Gauguains "poèmes barbares" är för mig hans största, vackraste verk, underskön -

I Ekenäs ville jag söka dem, om det blev för ensamt - jag skall lida ensamhet och hålla fast vid arbetet. Oh, Einar, om du fick ro och vila nu - men den som sörjer för andra får ej. Och därför skall du bara ge ett litet kort ibland åt mig.

Du vet inte hur jag önskar dig gott.

Helene

Skriv inga långa brev, bara en vänlig hälsning - vila dig. Vi är för trötta - och därför förstår jag dig.

Vad är min stackars fattiga själ - var är de stora träden du talar om! Jag bara längtar till stora skuggande träd, .. människor kan också vara så.

Det bränner i min själ.

1 juli -25

Einar,

Man har sagt mig att i det nya hemmet stå blommor - hos grannarna - och ett kort, ett brev ha hittat mig här. Tack hjärtligt och varmt - du har tänkt på mig!

Resan var lättare än vad jag trott, Magnus följde och reste efter en timme - jag är med Olga i frk. Nybergs rum sedan den 29 de. I dag den 1 sta ha möblerna anlant till Nikolaigatan 18 min adress - det är vid rosenskvären - har ej sett stället ännu. I morgon åker jag dit för att börja packa upp, men ännu är målning på dörrar och fönster helt våt. Jag berättar om alla välsignelser --- vi få slaskrör!

Sen vill jag vara mycket ensam, ty det slog en luft emot mig av småstad och små, småborgerliga tankar, dödt, solstekta gator med ett par tanter som tala högt om sin 'förening', eljes tomt. Här är så mycket onödigt i huset mer än förr, fröken har fått ärva --

Jag är rädd att stämningen skall taga mig, den är så tråkig -- Men arbetet skall bli min rädningsplanka, och sjöluften verkar redan stärkande - vet du jag blir kanske starkare här i soliga rum - På Hyvinge slog en isande kyla upp från golvet, sommar och vinter - jag talade inte om det, men det blev bara värk och influenzasymptom hela denna vinter och vår, det hade blivit allvarligt om jag dröjt längre.

Så var det för arbetsfreden, och för att han nu får 2000 i månaden i stället för 600. Hela vårvintern hade jag en ångest för den saken och trodde jag inte orkade flytta, men så beslöt jag det hastigt -- det har gått bra hittills.

Från det nya hemmet skriver jag sedan - först skall jag ha folk som hjälper.

Einar - om jag blev friskare --

Jag tycker nog inte Rouault är någon man njuter av, men han har en egen hemsk innebörd, är ej tom vackert streck. Den första jag sett av Gromaire var så borgerlig, här var han bättre. Cézannes landskap, med St.Victorie, skall jag aldrig glömma. Tack för ord om de dina, ville du fick allt du önskar, tjänsten och allt vad hjärtat begär - men allt är väl inte nyttigt. Här komma gamla stämningar med gamla böcker och föremål, här vill jag inte bli. I morgon ut!

Einar, håll frisk mod!

Helene

Luften luktar sjö, är mild. Centrum av staden har blivit fulare - frk. Nybergs byggning är gul!

(forts. till 1.7.1925)

(Följande utklipp bifogat till brevet:)

Sensationell konstauktion i Paris.

Sensationella priser ha uppnåtts vid tavelauction i hotell Drouot, där 160 Renoir, 5 Cezanne och 3 Vuillard bortslöges för 11,400,000 francs. Samlingen har tillhört Maurice Gagnat, vilken exempelvis inköpt Cezannes duk „Ett träd vid Montbriand”, 1906, för 5,000 francs. Tavlan gick nu till 528,000 francs. Renoirs dukar, ehuru från hans senare mindre gulerade period, gingo till priser jämförliga med dem som betalats för de ryktbaraste 1700-talsmästares dukar. „Dansör med tamburin”, „Dansör med kastangetter”, „Baderska sårad i foten” för vilken experterna begärde 100,000 francs stycket, uppnådde de två förstnämnda vardera 700,000 francs, den sistnämnda 505,000, vartill kommo nära 20 procent i auktionstaxa.

Ekenäs 4/7 (1925)

Kära Einar,

I det nya hemmet! mötte en ros - och en gloccinia?

Mötte en sandig gata utanför, och två stora lönnar vid ett atelierfönster, äppelträd på gården och sand - det är Lojoåsens sista utsträckning - sjö ser jag ej. Sunt!

Ett chokoladfärgat rum, och ett kaffefärgat, nytapetserade. Jag visste ej av att de tapetserade. Allt nymålat, vitt

Hett i mina rum, svalt i kök, och i Olgas. Högt till tak och stora fönster. Det blir 3 fönster i atelierrummet och jag skall ha bara ett bord där för böcker, några stolar, och staffliedet kan äntligen realiseras. Har köpt nya gardiner till det, de blev litet för mörka, crème, det går åt kaffe till, det med - huru skall det bli! En stor vit lärftduk på bordet Icke mycket stort rum. Men i allmänhet för mycket utrymme för mig.- Det känns inte som jag riktigt skulle passa. Men så har hälsan varit mycket bättre här, och jag vill försöka ett år i denna lokal.

Här är ännu mycket arbete, men ljus, spjällsnören och gardinlister fick jag upp i dag - kom hit om torsdag.

Jag har varit en olycklig mänska som inte visste hvar den bodde, tre olika uppgifter har jag fått, men i dag sade Ulla att

Perspektivet 2 Ekenäs

är det rätta. "Julins gård" duger ej, det sårar herr Bäckman, gårdsvärden, en enkel man.

Här kan bli mycket bra bara jag genomför min ensamhetsplan - jag skall göra allt jag kan. Det är en stor byggnad med 4 lokaler, gårdsvärdens, Baarmans, Statsråd Hedmans (forstmästare sägs det) och bredvid hans min. Han presenterade sig i dag, såg mycket kry ut för sina 70 år. Det är ett hälsosamt yrke. Tänk på gamle 'Bööken'

Jag önskar så du hade en lika god hälsa, och med årens ro kommer den väl, man gör var dag det man har att göra, tänker ej på den nästa så hålla nerverna ut. Vår tids nerver! tror du ej vi nu ha för mycket tidningar, maskiner, prat, förändringar för att stå ut. Jag bryr mig ej om nyheter mer, vill måla - inte "följa med".

Det här är en prosaisk stad, jag vill inte ha med den att göra En bok, arbetet - luften och de stora träden du skrev så vackert om. Hälsningar till T.

Helene.

16/7 -25.

Kära Einar,

Vad jag är sorgsen för Tyra - och för dig! Det är så tungt med ständig sjukdom - är man ensam som jag är det av mindre betydelse, men i ett större hem blir det tungt.

Med samma post som hämtade ditt kort kom l'Amour de l'Art - jag har inte öppnat korsbandet än - efter par, tre dagar får du den. Hälsa Ann-Marie hon tycks vara hos Er - just i dag ämnade jag skriva till henne.

Här har varit mycket bråk, men nu har ohyran, t.ex., avtagit, så jag har hopp igen

Ulla har suttit för mig 2 gånger - hon är underbart mjuk och stark - en bra flicka också. Men ett verk skapas ej på 2 timmar, blott en skymt av karaktären. Hon är kanske den svåraste modell jag haft, hennes mjukhet ger vart ögonblick en ny ställning, allt lika bra.

Jag väntar Helena Westermarck, vi skall tala om Balzac som vi båda läsa så gerna.

Och här har varit ro - mycket mer än på Hyvinge! Dr. C. var här. Ja, sorger har man ju alltid - det har jag sagt Ulla med, hon sörjer, säger hon. Men de är inte lätta att bära. Jag har det bra nu, och hoppas få helst en vinter fred. Tänk, vilket ögonblick jag vill kan jag måla - afton kl. 9 - morgon kl. 8! Oh, Einar om du hade ro och glädje!

Helene

Sedan ett riktigt brev när du hinner läsa.

(På en skild papperslapp följande:)

Med l'Amour de l'Art sänder jag Bourdelle som jag tycker mer om än Rodin - jag tycker om en del. Tack att jag fick se Det är lungt och fast, en del vackra, mycket vackra. 'Chine och Cambodge' ha fin "modärn" konst - men det modärna i Paris - hu. Ingen ton, och det är ju målning! Man kan inte se på det.

18/7 (1925, postkort)

E.

Låt mig sedan veta huru Ni må. Hoppas allt är bra igen. - Här är l'A. de l'A. den kommer alltid uppriven med rep omkring (x) - kanske tullen! I denna var vacker skulptur - Oswald Sirén nämnes - men inte kan jag tycka mycket om det modärna - kanske är färgen bra? - Har beslutit att bara måla, inte bry mig om motgångar. Tyckte rosorna blev en frisk skiss.

Hälsning till T. och A.M. från Helene

Åska alla dagar här.

En kines skulptur liknar en Bourdelle. Vilken friskhet!

(x) skrynklad. - Ett par barnbilder?

(31/7 -25)

Einar

Man har läst här om elden och man har fruktat, och sökt kända namn. (x) Så oerhörd spänning det måste ha varit - kanske är. Och hur trött du måste vara - men du har rätt, det att göra något är en befriande känsla. Vad än det är, tycker jag. Och detta är en stor kamp. Gudskelov Ni var oskadda när det skrevs Här har varit 31 i skuggan, och inne i rummen det samma - upp fem gånger varje natt för att jaga ohyra - det är det enda sättet att utröta. Icke orkar man just måla när det är så - och inte kan man än sätta upp papper att måla mot, innan det är fritt från dem. Livet är nu så.

Sedan par dagar är det blott 20 i skuggan, men åskan kommer alla dagar. Ulla, den svåraste av alla modeller, reser i morgon till Uleåborg, har en månad ledigt. Redan har jag skaffat en annan, också en gammal känd modell, frk. Nyberg, som du aldrig sett när hon är vackrast. Hon är mycket upplivad nu, har spelaftnar med fioler och flöjt, herrar. Vet du, oss emellan, tycker jag badstuidyllen vore bäst - har det ej länge glidit i sär? En del lida hela livet av att ha misstagit sig på en mänska, dö ibland av det jag tror inte det är så här. Dora sade en gång det var så roligt sedan hon "blev fräck" - det är tidens lösen

Frk. Nyberg har - i det yttre - - en typ från ett annat århundrade - det inre knappast mer - ? Jag tycker det är roligare att känna länge, alltid.

Dina blommor blomma på mitt låga bord, jag hade just ämnat skriva det i dag, rosen så söt och fin mot blå soffan - den andra, gloccinian, röd och vit, är målad (litet) (xx), den är så kraftig än. Tack för dem igen i dag - jag tycker om att ha blommor länge - de med.

Inte förstod jag alls att Bourdelle skulle bli här - tack då för den - han är vacker och stark, en del huvud mycket vackra - och lika "Cambodge" - vi ha ej kraft att vara originella mer - man får bara tänka de gamla också lärde av lagret under dem i jorden, av föregångare. Nej inga konstförklaringar i tidningar varje dag - en bok om konst med bilder, jag har några dagar levt i Lautrec, Degas, - och haft det så som jag önskat, fred i en annans själ -

Tack Einar för böcker!

Hälsa B.! Tyra, A.M., var alla friska! önskar hjärtligt

Helene 31/7 -25

Jag tycker inte om att skriva till dig nu när du borde vila från kamp och arbete - men vad kroppsarbete vilar hjärnan! Jag har en god dag - tack!

(x) i tidningar (xx) det är så svårt att slutföra det förstör!

Man hörde om posttåget från Uleåborg som 'backade' tre gånger innan det gick genom elden - man har så undrat på Er, om Ni måste vara rädda för hemmet - det var bra jag fick veta. Men skriv ej nu så ofta - vila! Marie W. säger Hanna utvecklat sig mycket och blivit så säker. Kanske hade hon rätt att det finns så mycket medelmåttiga målare - och det är ej med förståndet man blir konstnär det är med oförnuftet.

Frk. Hult sitter i hettan i Paris och målar.

3/8 (1925, postkort)

E.

Ser i dag du är i första rummet på förslag, och måste av fullaste hjärta gratulera!

H.

Viitasaari!

14 aug. -25

Einar

Var så glad över tjänsten, men såg ej den stora entusiasmen i ditt brev - man skiljes från något kärt! Och flyttning är ju tung.

jag läser Pascal, "vi söka aldrig tingen, endast sökandet efter tingen." Man jagar en hare som man inte brytt sig om att köpa. Nej - hur skulle jag klandra att du målat starkt och ser det, jag är bara glad du har den befriande känslan sjelv - det styrker en så. Och jag är glad det är så målat! Så är jag inne i dina tavlor här, att jag knappt kan sätta mig in i något nytt av dig - de ha blivit du.

Men hör - ingen tavla kan sättas upp här, den råa väggen dödar, förråar dem, man kan ej se dit. Ingen blomma kan man betrakta mot väggen, intet ansigte, ingen möbel - allt blir fult - har försökt med två modeller, det blir rått och grunt. Intet avstånd, det är för kort till väggen.

Där dyker upp en tanke - en egen liten gård en gång - men den skulle taga min tid.

Men här är ro - man får sitta och läsa Degas, och om Lautrec, och leva deras konstnärsliv - man får leva i konstens värld, i ro - det man sökt.

Ensam är det - skall man orka - men så ljuvligt ibland - Degas kämpade (argt) mot rykte och framgång som tog hans tid, lade bojor på (x). Du har rätt, på samma punkt som konstnärn måste man vara för att förstå honom.

Det som konstnärn anat, ej ens vet rätt av, det kommer ibland i det första målandet - ibland kommer det man känt i det 30 de påmålet.

Tänker så på frk. Hebe L. - den som har stunden i sin makt med replik, infall, den behöver väl ej böcker som tala ensamt och draga till ytan begravda känslor. -

Så kommer pärlfiskarbrevet, och det låter roligt.

Och jag åkte med Olga i Hagen, en rak, gräsbevuxen väg, från sjukhuset ned till sjön - man såg hela tiden sjön som ett öga vid alléns slut. Där börjar en sandad väg, ett år gammal, längs stranden, ej så nära, - man åker under ett valv av stammar, grenar, löv, över ens huvud, - tätt som ett snår - man får ofta böja sig. Marken är bara hallonskog, det andra ek. lönn, hägg, hassel, al - det var en lång väg, vi kom ut vid Snäcksund - barn rodde i båtar -. Så körde vi upp på Brunnsberget just nära kanten - där hade Tyra tyckt om staden bäddad i grönt, man kände ej det nukna. Här finns romantik, men ej idéellt inre liv, ej opposition. Storstäder är ju härliga.

Frk. Nyberg är som ett dolt öppet fönster mot vidskepelse, fantasi - hon förstår att dölja det.

Och Ann Marie leker - hon förflaskar sig, en dag ser en kvinna hon alltid gjort något litet sämre, och litet sämre, och då måste hon ut i det djupa där det gäller liv, och mer.

Det pärlhalsbandet önskar jag långt och vackert åt Tyra, och sol där uppe! Här är varmt med, nu. Det blir roligt läsa det du skrev, och i brevet med! Vad gör ej sådana kritiker som förstör konstnärer och publik! och de få aldrig angripas - det har jag länge tyckt är rysligt. Vet du i H.bl. är rysliga bilder av Zarthman, som Öhman serverar med text. Har ej vågat

(forts. till 14.8.1925)

läsa. Det må bli slut med vem som helst makt där. Hjärtlig
hälsning
Helene

Vet ej om du vill ha de jen. märken jag höstat in? eller andra
nu mer.

(x) han hade bra mycket metod.

(På ett skilt papper följande:)

Einar,
Kunde du innan du flyttar sända alla de teckningar du tycker
skall vara med, utan ramar - det blir montrer, under glas -
till Stjernscantz eller Magnus.
De har sagt i september, nu har jag intet hört. Jag vill betala
postafgift.
Måns och Hanna seglade, åskvädersveckan, och det var ett åkslag
över båten. Då gick de i land på en liten holme och lade sig
under presenningen, och då slog åskan ned just bredvid dem
i en bergsknall.

(24-VIII-1925)

Einar,

Det är en dag med tunga moln, och det regnar, men jag har lust att tänka på din födelsedag. Gratulera kan jag ju sedan, men ett paket med l'Amour de l'Art skall snart avgå, och i det finnes en småsak. Det är mest för brevvågens skull, kunde den passa i torpen, på färder? - ja, den kan jag skriva ut, på midten, och skjuta fram, skaka ut - men blyertspennan kan jag ej få ut riktigt. En liten gosse fick ut den så att en knapp sköt fram stålet som förde fram bluertsen - jag hittar ej knappen - toppen kan jag skruva av. Ja, man måste skruva den pennan vid alla fogar, och där är saker jag inte vet vad de är till. Vill du ha den, den är förfädernas.

I l'A. de l'A. är en fin van Gogh, en Seurat med kustluft, och en Cézanne En ful Brague

Jag skall be Magnus säga, på ett kort, när exp. blir i Atenéum. Nu vill jag inte taga din tid, och här är så litet att säga - jag kämpar med en guipyrkrage som målas, men lämnar ansigtet.

Kraften räcker inte till för allt jag ville måla. Här är ro. Allt gott önskar jag dig - tackar för Bourdelle och det om konst - något litet förstår jag av ditt, är van, intet av dr. O.s' - förstår bara litet enkel finska.

Helene

dagen efter.

Underbara pärlfiske, jag fick ditt brev - jag förstår passionen, och detta mer! Att du inte gjort det förr!

Hur hade du tid skriva så långt, tack för det.

Tänk på din egen exp!

Jag tar alla teckningar o. akvareller, jag får, men vet ju inte än om, eller när det blir. Magnus är på landet jag ber honom nu säga så snart han kan, det är med honom de talat, ej med mig.

Res ännu en gång och fiska.

Samvetet, det förstår jag i två fall här.

Och till slut - vem vill äta ett blomkålshuvud om man tänker - nerver!

Jag såg en stor duvhök kretsa en dag, alla småfåglar gömde sig - så kom de fram och åt upp fjärilsparet. Man blir ond och vild.

1 sept. -25

Einar,

Jag har fått ditt brev i går - och Ni ha det bra. Bengt visar sina anlag, det gör de ju så snart de kan röra sig - han är stor gosse snart -

- vad här blåser ute i trädgården - äppel dumsa ned -

Och du har fröjd av böcker, tidskrifter - men jag vågade inte sända en liten bok som jag engång tyckt var lik Pelle Molin, trodde du ej har tid att läsa. Sommarn är så skön, man vill bara se på det gröna.

Och ändå har man i dag satt några gröna planer, börjat 4 äppel, underbara i färg. Men kolorist är jag nu inte.

Modell kan man nu inte ta, 3 dagar, med torkdagar emellan, målades en utdragssoffa - den är fin - och sedan var 4 dagar resande. Att jag stod ut! Måns, och jag bjöd slägtingen -- En fabriksflicka från Hyvinge -- så en bjudning för husvärden! med mor, och slägtingen som hjälp - så dr. Calonius, som gick att köpa äpplen, och gumman höll kvar, de skulle ha bjudning och jag måste dit. Nu vedköp och litet målning.

Vad det är underligt att se nya människor, en som gårdsägarn - en 'bondkarl', inte bonde mer, och kanske miljonär och fru Baarman har lärt honom taga hatten av när han träder in. Modern en hård gammal kvinna. Han har inte ordet i sin makt, och är mycket tyst - "när man hela sitt liv alltid bara har grävt i mullen, derutav kommer väl det där 'otvättande'." Hur de smäda honom - han sitter på huk och plockar krusbär, jag hör en kvinns röst hålla på - "Bäckman borde arrendera ut trädgården när han inte har förstånd att sköta den, och nu när B-man dör, tänk på skammen när arvingarna komma till begravningen och han inte haft förstånd, etc." Intet svar. Han står och säljer sina krusbär på torget. Men där är glimtar, han använder ett franskt ord aldeles rätt, han svarar någon 'det är ett prejudikat' - fru B. säger han borde taga in blommor från rabatten i sina rum, 'och vem skulle se på dem där' svaras, där är bittert i det. Det yttre en don Quixote.typ med något lurvigt tovigtt här på hjässan. Inte tror jag jag har mod att måla honom. Calonius var också oförskämd mot honom, jag tror han inte kunde tåla den tyste. Han lånar ut pengar mot ränta, B..

Ännu sommar, aftnarna mörka, bilarna susa vilt, och Ekenäs döttrar skrika och skratta där utanför, i lyktsken - midtemot stå l'âne et le beu' i fönstret, där brandförsäkringsagenten sade "hur har fröken flyttat till en så tråkig stad" - och var dag tänker man 'si j'étais l'âne et le beu', et si j'avais tant de fois gûeu." (drottning Gåsfot)

Livet är väl det man sjelv giver - när man en gång fått så mycket som jag - och det går väl här.

Nu gratulerar jag dig hjärtligt, önskar mycket mycket gott! och så växer där upp ett nytt intresse - liten Bengt. Och alla säger Viitasaari är så vackert. - Nytt använder nya hjärnceller, det vilas de gamla.

Ja, en riktigt glad dag! och tack för alla mina dagar och för Bourdelle - han är störst nu. Tycker han har två slags teknik från Cambodge, en mjuk och en med konturer mellan planen. - Jag läste Gustave Coquiote om Lautrec 'il date' liksom Guys, sägs, men efter en tid när hans tid ej mer är omodärn kommer

(forts. till 1.9.1925)

han upp igen, en representant för 15 år franskt liv - 'universella äro de knappt." Jag tycker Guys är mer universell. L. har så mycket detaljer. Du skriver nu din uppsats! - Jag åkte med min gröna écharpe, och jag skall åka bland höstlov med dr. C. härnäst med 'écharpen' - nu ösregnade det. Det känns oroligt när man ej fått måla. Allt gott och glatt - farväl.
Helene

Jag har föreslagit ingen exposition för mig. - Storm från havet i dag.

(På en skild papperslapp följande:)
tisdag.

Nu väntar jag frk. Torckell och torsdag Helena W. Dora skriver, jag tycker hon förtorkar -
Ann-Marie kom just nu, så liten - hon res i dag.

torsdag (enligt poststämplet 5.IX.1925, postkort)

E

I september skall Konstföreningen utställa Enckell, och det blir visst intet av mina teckningar

- S.cantz hade glömt det. Vad jag är glad och känner mig fri.

H.

Einar,

Man lever i tårarnas, sorgens, tecken - snart är man ensam åter. Ulla tyckte jag om -- jag presenterade henne för Måns sista veckan -- och modern kunde få en att skratta - åt enkla ting. Skratt är befriande om också blandat med tårar - en natt, det kändes så underligt i hjärtat så starkt, och sedan har det onda där inte känts - en läkare sade en gång det kunde hastigt bli bra.

I går var jag i sällskap (avskeds) med visst 20 tanter, olika typer, självkärt placerade på en soffa, avund, och en med frisk humor i ögonen Jag måste ju se människor, typer. Jag lever på att se människor.

Du frågar huru jag tager "si j'avais tant de foi qu'eu". Det är den flottige prästen i Reinepédogon som sjunger visan om oxen och åsnan, på dödsbädden. Det är tillfyllest säger den andre prästen. Oxen och åsnan som andades på Jesusbarnet i krubban, för att värma det. Så tager jag det. Han äger egentligen ingen tro, men är en stor intelligens, en levnadskonstnär rik - och han vet intet är tillräckligt som äger en gräns. Han ger sin brist ödmjukt i det stora obegripligas hand. Nu får jag snart läsa en bok, "Ett helgon", karmeliternunnan som i år blev förklarad som helgon, halvvägs mellan Paris och nordkusten i den lilla staden Lisséux. Dit komma nu dagligen tusental passagerare från Atlantångare i Havre och millioner postanvisningar på 2 år. Allt för att 1900 dog en 24 årig flicka som skrivit en bok, nej några brev. Dem får jag snart läsa. Jag behöver något med innehåll.

Tänk, jag har alltid funnit Shakespeare's kvinnor simpla, utom Ofelia som dödades, Julia minns jag ej.

Jag ville du skulle läsa boken "Kimono" den är absolut som en resa i Japan, icke vacker men sann. Vill du välja på den, och den som liknar P.Molin. Jag ber.

Äntligen började fönsterinsättningen, i dag, slutas måndag. Sedan får jag resande, frk. Torckell från Hyv. Sedan bor Ulla par dagar hos mig.

När skall jag måla - och vad.

Jag får börja nytt. Såg en på gatan och vet ej vem det var Ville ha några tillsamman, och det kan jag inte få.

Don Quixote sitter på torget i en bil och kör dag och natt kör folk - jag får intet. Jag frågade fru Baarman som bott här 4 år, vad han tänker - hon vet absolut inte om det.

Men roligt få taga en ny duk sedan, roligt vara en som målar. Och den där tanken - kasta ut allt, pengar, kraft, och sedan sitta vid vägen och tigga den lyfter mig.

Ett enda ljus brinner på mitt bord, lågan i taket inte, där är sönder. Jag skall försöka sova nu.

Helene

29/9 (1925)

Einar,

Här är nervöst så jag önskar turkarna skola komma och stänga in alla kvinnor som springa ute och gråta och skratta - de jämra sig när de få det det önskat. I dag hade jag visst en stund modell - och har spårat den svarta på gatan under fönstret, vet vem hon är, det skall frågas i dag -- men o! I morgon har jag frukost för fru B. som reser kl. halv 11 - sedan blir det väl ro.

Söndag var Statsrådet på första visit och bjöd mig på avskedsthé e.m. med Barrmans Ulla satt i soffan där Klingspor suttit och gråtit och var en fullkomlig Royal Academy tavla - jag trodde först i skymning hon var en av de många prydnaderna i rummet - och så sade jag "där borde du alltid sitta" och det blev en liten tystnad, jag hade ju nästan friat för henne till sonen, forstmästar Hagman - men han var ju inte där. Nej inte skall jag föras ut i världen.

O, att det nu är slut. - frk. Stjerncreutz var här samma dag och ville låna mig böcker - om jag nu sedan vill läsa dem. Har blivit nervös med och har feber och ont i hals allt än. Jag skriver för att du skall se huru det är.

Men nu skall frk. N. komma på aftnarna och jag skall teckna, - värmen i hennes ögon, som är förfädernas och inte hennes egen.

L'amour de l'Art har kommit, men är den bara i vägen i flyttningen? Där är bara utställningspaviljongen* och möbel, svenska soffor se ut som fat och skalar, men fina. I stället lovas 3 extra häften med schweitziska privatsamlingar, Pellerins samling och Moskwas modärna muséum. Det blir roligt. Jag tror nog inte de blir extra för oss, de bli bara litet större. Jag får lust för nästa år med.

Oh, Einar, huru har du det - tack för den vackra foton med kyrkbranden. Och hur bär du dig åt att få fred - jag måste ju vara med om hushåll, svara på frågor, och allt som borde lappas! Och man måste hjälpa de som packa och ha det svårt, icke mycket pengar och Helsingfors hyror! Ulla kommer till utrikesavdelningen där, på posten, och skall vara där kl. 6 på morgonen, ett rum, och modern har nog främmande till sent.

I morgon skall jag tänka på annat Sade jag att jag sålt den lilla blomman, gloccinian som jag målade efter din blomma. Den är nu förvandlad till en hatt ? och blir till en omsyning av en gammal päls.

-- I l'Amour de l'Art talas om expositionen, "misslyckad såsom allt där Staten blandar sig i det," och om det otäckt dekorativa" i ruminteriörer, - jag vill också vara fri för dekorativa rum. Man skall leva i sina rum, det skall fylla dem.

Man börjar känna en förfärande frihet över sig - det är "likasom utanför staden" säger polisen vår hjälp, och jag känner mig utanför stadens ljumhet. Men jag fruktar Jvässkyläs seminarieanda för dig, det är en halvbildningsanda. Jag skulle ha mycket att skriva om men jag gör det inte. Mätte din flyttning gå med mindre nervslitning. Och så säger du vilken bok du önskar? någon helt annan? Men Japan var bra. Hälsa liten Bengt och Tyra.

Helene.

* [sic!]

(forts. till 29.9.1925)

Följande utklipp bifogade till brevet:

där Runar Schildt satt berättande i sin stol.

Med åren blev väl hans syn på livet och på det egna ödet allt illusionslösare och mörkare, men samtidigt endast växte det element i hans väsen, som var den innersta betingelsen för vad han skänkt oss: den varma sympatin för alla plågade och oförstådda, den öppna famnen för allt anfrävt och ödesmärkt. Denne man, som så ofta fick känna en atmosfär av avund och hätskhet slå emot sig för sina konstnärliga framgångars skull, han bar dock tyngre än de flesta på konstnärens tunga privilegium: att genomleva andras liv samtidigt som sitt eget.

Nu är han borta. Och nu skall det väl långsamt klarna för oss alla, vad vi miste med Runar Schildt som författare och människa. Men när höstskymningen tättnar kring hans grift, förstå vi kanske åter en gång „hur tidigt det mörknar i Norden“.

samma slag som de två odödliga klassikernas.

„Les copains“ inger läsaren aldrig känslan av att vandra på förbjuden mark. Den låter en aldrig erfara lockelse, bjuder på ingenting av sinnlig fägring — den är över huvud absolut fri från sinnlighet. Den gör sina indiskretioner med en burdus rättframhet och den förefaller inspirerad av endast grotesk lust att ha roligt.

Så kan man giva Romains' bok samma epitet som Rabelais' och Scarrons härresande skildringar. Det kan låta paradoxalt, men är icke desto mindre sant: den oanständighet, som möter en i „Pantagruel“, „Raman comique“ och „Les copains“, är kysk. Det är därför man har roligt och skrattar åt den.

O. E.

30/9 -25

Einar,

I går skrev jag - i dag är allt annorlunda, jag fick ditt lilla brev. Så är ju livet, det är en kamp för livet - och man törs knappt vara glad för något man har - det tages.

Du skall lungt arbeta, så kommer allt till sist. Tro bara allt går väl

Det är en varm, strålande dag, du kunde fiska pärlor!

I morgse for fru B. - vad det känns lättare, men vad jag är avmagrad, eländig - en så nervös människa - man sover ej mer.

Sök att få sova, då är man lugnare, starkare.

Vad livet är förfärligt --

Helene

(Följande odaterad anmärkning bland breven från 1925,
skriven på en kupong:)

Förströelselektyr till nästa namnsdag --
Kan jag få ur l'A. de l'A. julihäftet, bladet med annons om
Les images genom århundrade i Frankrike - det är en svår frestel-
se. Om jag fick pengar! Jag har läst en Beethoven

Einar,

Jag vet nog att hjärtat svider, det är bittert. Och där är skäl. Vad skall jag säga, jag tycker synd om Er - och mest ville jag hjälpa, jag som ingenting kan.

Försök tänka du har någonting gott - och vänta, vänta var dag. Du är ju inte en hopplös dömd människa - men du måste tänka på din hälsa, låt ej modet falla.

Jag skall sända Kimono nu först, inte för att det är något så stort konstverk, men för att den kan, midt i boken, föra tanken in i ett annat folks djupaste liv. Så var det för mig - men jag var ju bara trött på allt, allt, då jag läste den för ett år sedan. Trött utan smärta, utan intresse, i 2 år då. Och nu ligger jag om natten och skakar av rädsla för något - jag kan ju överdriva allt. Och allt går väl spårlöst förbi - förbi.

Det lilla helgonets bok har kommit - i högkatolsk utstyrsel, vägande 1 1/4 kilo, fin stil. Jag slår upp på "må få". Hon "känner intet behov att tala", utom då hon blir frågad. "Må din oförmåga icke bedröva dig. När vi om morgonen känna intet mod, ingen kraft för att göra det du skall - det är en lycka, det är ögonblicket att 'sätta yxan till roten av trädet', att räkna på Jesu hjälp allena. Om vi falla, är allt godtgjort med handling av kärlek. Han hjälper oss utan att synas. Du vet att Vår Herre icke ser till storleken, eller svårigheten i handlingar, blott till kärleken med vilken vi göra dem.

Vad har du att frukta."

"Du har rätt, det är tungt att giva Jesus det han begär. Och vilken glädje att det är tungt. Vilken lycka att bära korset med svaghet."

Av Shakespeare's kvinnor minns jag få. Lear's yngsta dotter var fin, ja - och Desdemona, var hon ej? Ofelia var väl så litet, det är ingen lycka att älska en Hamlet, en som riktar allt mot sig sjelv. Julia sade 'hör näktergalen' det är ungefär allt jag minns. Varför skulle intelligensen vara det simpla? Allt sitter väl i hjärtat på människan, är det fint är allt fint.

Nyss läste jag (i går afton), Kirkegaard's Don Juan - först enformiga toner, så långt borta ett tecken vilket dock, som om det kommit för tidigt, återkallas. Det är ångest i denna blink det är som föddes den i ångest, i det djupa mörkret - så är don Juans liv." - ' städse snabbare städse ohejdbarare, hör passionens tygellösa begär hör kärlekens sus, hör frestelsens viskning, hör förförelsens virvel, hör ögonblickets stillhet, hör hör - Mozarts don Juan."

Min gamla vän Maria W. opereras nu för ögonen - blir det liv, blir det blindhet. Hon har haft en attack - och hon har resignerat, "eller tror hon har det."

Stenman ber att få sända en Quentin Matsys att restaureras, den är mycket barskrapad sedan övermålningen tagits bort. Jag ville gerna.

Har målat, stort, efter 'den Gröna blå Hatten'. Kunde man åstadkomma något vackert, varför ej kopiera, det goda kan ej sägas för ofta - vad är nu jag!

(forts. till 7.10.1925)

Glad att Tyra tyckt litet om något - sjelv tycker jag om intet - jo, Bretagnelandskap. Jag tycker om det som är fast.

Ville måla gatan här utanför - men en karl började vifta med armarna, i månskenet - är det inte rysligt.

Den 'spanska damen' lovade ge sjelv svar, och två veckor ha gått i väntan - vad bryr de sig om min tid. Nu kommer väl Stenmans tavla. En annan modell har haft influensa. Färgade ett tyg för ateliérsoffan blått - och det blev ryssgrönt! Nytt bråk. Men blir jag litet friskare av varierande tankar - så låt ett år gå. Stora marknaden börjar här i morgon, det blir stim på gatan.

Sådant skriver jag när du sörjer - kanske får du något bättre, jag vill det så innerligt, tro bara Einar - så går det väl. I Hyvinge önskade jag komma till Julins gamla gård, tänkte mig andra ändan av byggningen det skulle bli 2 rum och kök - svaret kom det blev Julins gamla gård - 3 rum etc. Är det bra att få det man vill? Här är kallt nu, man ryser - i vår kommer väl de blå pärlhyacinterna där ute, och liljekonvaljsfältet under paraplyäppelträdet - då är det väl ljusare. Vi skall vänta och se hur det går Einar
Helene

"Tro icke vi finna kärleken utan lidande."

14/10 (1925, postkort)

E.

Tack för brev och Ola Hansens vackra dikt - vad det är bra när andra väljer för en. Så långt har jag kommit - som helgonet. Livet är så hetsigt och svårt, och visst har jag haft energi och hållit mig uppe --

Stenman skall först fråga en utländsk expert om färg att använda - jag sade jag fruktade modärn färg som svartnar. - Den viftande mannen - vad du har rätt att han var målerisk, jag tänkte ej på det, det var svårt att sitta kvar - men ur minnet!

Kimono går i dag, kanske bringar den en stunds förströelse - kanske ej ens det. Inte kan jag läsa hela helgonboken, hur föräldrar sätta 4 döttrar i kloster för att försona sina synder.

H.

Här är en forstmästare utan tjänst

Litet snö och kallt, 2 gr.

18/10 -25

Einar,

När skrev jag sist? - solen värmer i de ljusa rummen, man blir matt och nöjd, så som Ekenäs är - nerver vila. Man vet det är fara, men allt somnar i vila - Så är det i dag - en annan dag glömmen man i stridens hetta dess mål. Vad för en strid, tänker du - jag lever alltid i strid och äventyr.

Du känner det allt än tungt - att vara bunden där. Har du alls inte växt fast där? Köld och mörker, för tungt år efter år - jag förstår ju, man behöver få något som lättar litet i kampen. Du gav något som lättade för mig.

Men till slut är allt ett inre liv, det yttre blir bortom vårt medvetande.

Det kan man säga i den goda dagen! - jag har nu den goda dagen - men i den onda var det det inre livet som räddade mig

Du vill inte ha det så slappt att en annan skall rädda dig, du litar ännu på dig sjelv. Men ser du för mig är detta en liten fråga om sjelvkritik. Vad gör vi till sist sjelv - jag har sett min egen kraft vara slut och en annans andekraft har räddat mig. Vi föds med vårt liv utmätt, våra sjukdomars frö som skall utvecklas (x), och vi kämpa ändå, för vår ande är herren över allt detta och en annan ande kan hjälpa oss.

Jag tror inte på ett litet helgon som fått ett "rosenregn från himlen över sig", som inte haft en jordisk känsla, inte ens lekt med dockor! Det är en extas, men vi vandra på jorden.

Jag tecknar på aftnarna "kaptens dotter" med de underliga ögonen med hav och fjärran länders sol i, men hennes ande är mycket barnslig. Den samling modeller jag ville ha på en duk låter vänta på sig, där måste vara något sammanbindande. Spåkvinnan är mig osympatisk som bindemedel. Don Quixote satte upp min ringklocka, då först vågade jag se på honom - en otrolig fin linje på näsan, allt grått som trädesåkern en mulen dag, tystnad. Så en liten blix i ett öga, så en liten fin gest, och det kommer aldrig igen. Det är människor man inte har lust att begagna för sina syften - de verka uppfostrande på en. Stenman, uppfostraren, sade ju han frågat en utländsk expert, sedan får jag väl tavlan - om Hanna sänds med den får jag se henne. Har jag sagt jag börjat måla 'den blå hatten' - så, när jag har lust.

På auktionen efter Sargents död såldes teckningar och skisser och en Velasquez kopia (barnhuvud) för 186 tusen pund. Jag kan inte räkna det i mark. Det var Mariannes vän som 'intet kan ersätta'. Jag fryser ute, men i morgon kommer en sömmerska och tager min päls. Jag sätter skinnet i sommarkappan, så får jag pengar till boken. Hade nog lust för en halvlång ljus päls - men det får vara.

Så litet har jag att berätta - men nu skiner solen in igen. Skall vila litet, så ut. Fruktträden, halvnakna, och små stenbyggnader bakom är fullkomligt ett franskt landskap, men luften är för isande att måla i. Jag har ju läst det mesta av dina böcker, minns Hamsun, Balzac och 'en jude'. Hälsningar!

Helene

På Hyvinge var de sista åren tung, död, sorg - det är så underligt med vila och sol här - jag får nog mycket sorg än.

(X) vad kan vi där.

21/10 -25

Einar,

Brev i dag - om Lybeck o.a.. Just Lybeck önskade jag helst läsa. Schildt's Rönnbruden fick jag intet av, något av hans första.

Nu skall du inte vara ledsen för något jag sagt - jag kan intet lägga till en känsla, (nästan) intet ta ifrån - jag kan sträva vilja hela mitt liv och är den samma som i början -- Kanske allt detta strävande lagt något till, men inte det jag strävat efter, kan man då själv skapa sitt öde? "Den som lejtat han finn, men ikkje det han lejtat efter." Urmänniskan i en lever. Jag har vilat en stund - är det så orätt när man aldrig vilat? Om det är slutet, så säg, om någon frågar att jag var lycklig till sist, också.

Snart börjar nog nya sorger och arbetskamp

På staffliet står 'Blå hatten'.

Det var bra att "Ullas" kom bort hon hade också blivit materiell. Nej, det är inte St.råd Hagmans son som är utan tjänst han har kommit, har sett honom på avstånd, kinderna hänga, som -
- - .

Nu är det ingen som går här, frk. N. bara när hon är modell, och jag har det bra. Är litet sjuk, har haft för tunna kläder, men sömmerskan tog pälsen i går.

Om du hade den sol som här är! - sen vill jag måla månskensnätter.

Minns du "den snälla lilla Galeide", som vilade litet. Och aldrig blev densamma, måste dö. men jag är nära 70 år och vill vila litet. Om tanten kunde skriva så nått som Bengt!

【+/?/: efterapar den sistnämndes handstil - sic!】

Helene

tisdag (27?-X-1925)

Einar,

Tack för bokpaket jag har tagit Omar Khayyam - det är ändå underbart. Här är något som muntrat upp mig - det behövs nu, tung fuktig himmel, mörker - nu är min solskenstid förbi: Nu kommer arbetets tid. Jag tänker på den demoniska elaka (utseendet) sömmerskan uppe i gården och en blid modell till. Men vem är blid i Ekenäs.

Sist frågade jag Marianne vad man läser mest i England, detta är svaret:

H.G.Wells. Joseph Conrad. Bernard Shaw. Hudson. und viele andere. Om runar Schildt säga en del, affärer, ändra att han fruktade arbetsoförmåga. Han var väl trött. Nu faller dimman tät och tynger allt, i mörker.

Där var Gerard de Geers porträtt, 'han var så lik jag vet väl vem'. I l'Amour de l'Art är den fula gammalgubbsaktiga modärna konsten, men där är annat med, en man med personlig smak som samlat - där är en kvinnorygg av Degas, många - en Lautrec! Och sen komma de tre häftena.

Marie Wiik har bra genomgått operationen, men sedan skrivs intet.

Vad skulle jag säga mer - var vid mod!

Ett av äpplena tror ej får färg, form - de bli symbolistiska när jag vill riktigt realistiskt - därför duger jag ej till nature-morte. Vi

6 nov. (1925)

Einar.

Nej, Kimono är inte spår av äktenskapspsykologi, och icke ett estetiskt skönverk heller. Den är för mig en titt in i ett annat land, en resa. Mest kvinnans ställning i ett annat land - den ger ju familjelivet med. Den är kunskap, och förströelse. Skrev jag om Shakespeares kvinnor? Intet tvivel om att en viss kallblodighet har mest framgång -- och roligt och kvickt, jag trodde först han drev med dem. Men han har bara rätt. Kommer det an på vardagsliv så är detta nog bäst. Har jag lust ta fram mitt eget lilla ideal tar jag 'Jäger Maltes? hustrur'. Mariannes röst, "Helene tu n'est pas pratique" höres.

Dora var här i går och pratade bort hemska tankar - för en stund. Derfor ligger jag i dag med blyertspenna - har näsblod lite grand. Hon är så späd, och fint skuren - man tänker på det där när mamma trodde hon hade gått ut att spatsera när hon såg mot hennes, Doras, säng om morgonen, det är så litet av henne. Och det är hårt och kallt, och intelligent, och skratt. Hon säger alla skiljas och det är bra hon ej blivit gift, hon hade skilt sig och varit otrogen. Men hon ger mig mycket tillgivenhet, och äkta - och jag tror hon hade varit trogen som en hund, som hennes mor.

Hon ville jag skulle teckna henne, för att inte taga min tid för intet, och hon kommer i Mars par dar'. Hon säger jag skall inte sälja allt nu. Konst förstår hon egentligen inte - lämnade Abdard et Heloise här. Det kalla det klara var bra, det tog nervspänning bort, en stund.

Vad det ryska poemet var underbart vackert, underbart sannt i sin eländiga skönhet. Jag har sett detta ansigte.

Vet du, du är poesi, du fattar den genast - jag är inte poesi. Jag är målning och jag är - livet.

Allt, där du njuter, river i mitt hjärta - kvinnan i Japan, så kallt det är givet, Dora som du bara visar bort för mig är det människor. Ja man sammanbinder med tyg o. spets, jag med, men jag vill ha ett andens band denna gång, få se den vilda hårda gesten jag såg, så som en Daumier ger anden i deras färd - och jag behöver en mjuk ljus fläck där bredvid. Det finns ingen mjuk säger Dora, en sådan med långt mjukt hår. Spetsar och band skulle där vara med, men jag behöver människans själ.

Sade jag jag har ro -- åhja några dar -- för folk har jag ro. Skylten tog jag bort, den var mig så osympatisk, där är bara namn på dörren nu.

Ni ha det som alla där uppe, det är trevligt och i ödemarken blir en människa som kommer något, här är han nästan ingenting, i storstaden är han bara dekorativ på gatan - och så har man ensamheten. Men jag ser på långt håll hur en mänska har det i hjärtat, ser det på fötterna - ser inte på nära.

Och jag har det så rysligt, ofta. Men nu vet jag att allt i världen går det blir till just ingenting och så skall mitt liv gå, och jag skall taga sorgen på mig om det så kan hjälpa någon. Glädjen passar mig ju så illa.

Där står den stora tavlan och väntar på restaurering! Färgen har nu kommit.

Teckningen av Dora, bliv lik., henne, ändå alltid för grov. Hon hade faderns foto. med han var som en vacker oriental - och hon har växt upp i Galizien bland judar med svart atlasperuk med maskinstickad bena på mitten, vad skall man vänta

(forts. till 6.11.1925)

av henne.

Du har det nog roligt med Greta, och vad det behövs!

Helene

Trots innehåll (dryck) är Omar underbar, som människor när man älskar dem. Inte behövde man skjuta sig för att man inte kan skriva lika bra som Runar Schilt's*böcker, säger Dora.

* [sic!]

13/11 (1925)

Einar,

Så skrämmande med den röda tavlan - nu är den förstörd av att ligga rullad i köld - rulla inte upp den frasen. Men den är förstörd - av mig! Jag älskade den.

Skall jag säga sanningen - här är ingen tavla uppe. Väggen gör allt rätt, förfular, och de komma så nära en med detta korta avstånd i rummen och den oerhörda höjden. Jag ser på dem ibland.

Kommissionären bad jag sända räkningen till mig - gör du det, du måste.

Tror du längtan till Taivalkoski kommer för dig, som för mannen från Kuusamo. Fast inte bryr jag mig om att vara "herre", jag är gerna "hund". (x) Du finner din tavla stark - vad det är bra, vad det stärker en - och 'det' att ens verk är starkt, det är (till sist) det lugnande. Nu drager mycket dig hit, dit, du vet det ej.

Om du kom närmare skulle det vara bra, jag behövde ibland tala, men det kan inte talas om det. Något jag känt så skrämmande, och alls inte behöver vara rädd för. Livet glider nog sakta in i döden - jag har kommit hit för att vänta den. Det har skrämt mig från alla tankar, tagit ifrån mig tanken.

Nu är en mulen dag och så lungt.

Man har lappat på Quentin Massys, och än en gång sett hur lungt de hade det - 4-5 färger, bara tonmåleri och de upprepade sig, och andra.

Vi stackars nervösa. Nu har jag sett igenom en del Ord o. Bild, och bladet med Degas rygg. Jag tycker jag sett den förr. Den är vacker, men den andra i l'A hade något förfärligt delikat, jag menar förfinat, vekt. Han är ibland torr.

Vill du ha l'Amour de l'Art till julklapp - och får jag se den så här, par dagar? Då kommer väl de tre häftena som lovats. Det behöves nog något som lyfter mig litet upp, och den gör det fast salongerna är så rysliga - jag förstår inte - varför gör de inte dåligt på ett annat mindre smaklöst sätt?

Här hänger 'kvinnan med guäpyrkrage' och är dålig på ett annat sätt. På kragen måste jag måla och få den våldsam som den var först - då blev hennes något flacka ansigte berättigat, genom kragens våldsamhet och rikedom, det liknade mest en Pollajuolo, eller annan tidig renässansbyst med mycket utgrävd, markerad kostym. Dora sade håll målningar, och jag har lust.

Hon är utan känsla utan "moral" - men hon är på min sida. Och jag får inte gå från mina ideal för det. Jag har sagt henne en del. Vad hon var nätt sist, fint skuren - inte fullt som 1919.

Några äpplen skall få konturer, när det faller mig in. Först **Qu**. Massys bort - och då får jag kanske litet pengar

Vad jag nu är ensam här, så underligt - om bara hälsan vill hålla ut! Frk. Nyberg kommer just inte, och inte saknar jag, det är inskränkt -- nu.

Jag har bett Måns komma och sjunga, och nästa vecka är det åter frk. Torckell som låtit mig vänta veckor och dagar med stekar och kakor, och efteråt skrivit 'nej, nej, jag stör' - en krusande mänska. Människan som passar en, det är vila. Dikten, den ryska, ligger framme, den är mycket för mig. Men där måste vara bolsjevism med i konsten, allt grymt som gått

(forts. till 13.11.1925)

genom hjärtat är med, det lämnar sitt avtryck.
Helene

1 värmegrad.

(På ett skilt papper följande:)

Jag skulle ju gratulera till en namnsdag där! varmt och hjärtligt gratulerar jag - och vet där är firande och fest, och jag är glad över alla som ställa det bra för dig.

Om jag nu fick en l'A. de l'A. att sända dit upp! något att sända.

Helene

när skämt blir allvar, då skall du få se! det blir intressant.

22/11 (1925)

Einar,

Modigliani - jag är helt betagen, mer och mer. En italienare som levde och arbetade i Frankrike, "vilar i dess jord" - han är vår, säga de.

Han utgår från kub och cylinder i skulptur, frigör sig sakta, hans arbetsliv varar 10 år - en broder till v. Gogh i olyckan. Och jag finner sådan skönhet - fasthet, och framför allt uttryck, när jag fördjupar mig i det.

Att ännu finna någon!

Vad skulle jag säga - jag har läst om ny svensk konst, i O. o. B., och jag bryr mig inte om den, intet är eget. Har läst om Tiepolo, han lämnar mig litet kall.

Greco har aldrig lämnat mig kall.

Nu tycker jag där är litet av Modigliani i Måns porträtt, men det är visst mer realistiskt ändå - kroppen är lik Modigliani. Jag skall gå till det nu när jag skrivit.

Lappningen är färdig -- under tiden var Hanna, Dora, Måns, frk. Torckell som resande, andra som vanliga visiterande - en gång statsrådet med forstmästare - det var bra det var under den tiden. Nu är lugnt framför en.

Mulet hela sista månskenstiden, bara en natt kl. 4 stod den hård och glansig högt uppe. Nu är nymåne - men en natt kl. 2 sågs ett sken, jag steg upp, och där var det, det väntade, anade. Några hus i blekgrönt det ljusaste, en blekblå himmel, nog så ljus, några skuggor mellan husen - det var inte mänskan men så vackert. En minnessak.

Jag läser nu Lybeck har ändå känt varmare för hans prosa. Trötta träd - nej intet träd är trött det är stort och lugnt när det faller - träden och heden, det är min kärlek, min ro. Men det är nu allt politik. Mycket är fint.

23 dje.

Jag sparade brevet, och i dag kom ett långt från dig. Tack, och vad de behövs! Ser du, människorna far av med mig - vem som helst, det är ju en människa!* Att du har tid att skriva till mig! Du behöver ju inte läsa Kimono, jag sade att konst var det ej - men den har vilat mig när de sista åren i Hyvinge ~~stämningar~~ känslor slitit mig ut, slitit så jag inte kunde känna något mer inte orkade med en känsla -- och jag trodde du var sliten. Den gav mig kunskap om ännu olyckligare. Köp icke böcker åt mig till jul, Einar, du har givit så mycket ren'. Och vill du ge, så är en god lånad bok ju en stor gåva, den är en tid här och ger så underbart som Omar, och så får du den igen. Tänk om Gallén vet jag intet, om boken, - jag har ju ofta inte brytt mig om bladi Men nog är litteraturkritiken det jag läser först

Jag ville du kom, jag skulle inte ruska, men du skulle se och förstå. Först rummen - allt säger ut med tavlor, och jag orkar inte nu gå med dem. Jag målar på något sätt, det är annorlunda här. Det är inte Ekenässtämning. En annan gång sitter jag i en enkefrus gård och betraktar mina gamla känslor, nu är det ny, obrukad luft. Låt mig ha fred ett år. Det samma sade jag till gårdsvärden, den indiska fakiren, 'inte skall jag störa' svarade han. Vem vet när jag skall ut. När det blev frost och snö stjälppte han min soffa under träden, det var han. Betydde

* jag måste

(forts. till 22.11.1925)

det nu "bort, ut." Han såg ångerfull ut men jag motade förklaringen, jag orkar inte nu. Jag vågar inte säga det åt statsråd och andra Ekenästungor (x), du är ju tyst. Inte kan jag nu flytta möbel och tapetsera, och det skulle inte hjälpa ett grand - kom och se.

Jag har en viss frihet nu, det börjar äntligen kännas så.

Och har blivit litet friskare här på sandgrund.

Vad du haft för en trevlig namnsdag! jag ser människor tåga mot gården. Och där uppe är trevligt, och det levs. Du behöver intet rusk.

Jag önskar dig så Kouvola (!)! kom närmare, och prata nån' gång. Och kanske mindre köld, mindre slit! Men svårt att finna sådana vänner. Gallén har ju varit vår starkaste - jag har sagt honom det sjelv, en gång säger man, lyckligtvis - och vad jag tycker om honom - men sänd inte på länge ännu, inte alls till jul, för du måste först uttömmande njuta av det sjelv. På våren får jag se.

Hans 'vandring till dödsriket' (en modellstudie ursprungligen) gick ihop med Simbergs ritskolsår, tror jag. Hos Simberg var det inneboende medfödd tragik, så ser jag det - hos Gallén ett starkt motiv till. Icke livsleda.

De var väl syskonsjälur - Gallén medveten, Simberg i grunden omedveten. Jag har sett Gallén se på några S. arbeten och säga 'hur han missförstått mig' - den andra arbetade ur intuition, icke för att han beslutit göra så. Icke förstånd, det är min tro. Vad det är intressant tänka på, få en påstöt.

Där är mycket Gauguin - men var de ej samtida? kunde ej påverka. Modiglianis öde, och Runar Schildt! du sade "när man har hustru och barn", men ser du, vi vet ej. Runar Schildt's far hade dött av hjärnuppmjukning och han kände sig sjelv utan kraft - han sade den sista tiden ofta 'Herre, jag är meget trött.' Hans vänner älskade honom.

Sedan skall jag läsa utklippet. Det är ofta tandläkare som ha den fina personliga blicken, känslan för målning - Viau, sist, var också tandläkare, och samlade det han tyckte om, inte bara det representativa för en konstnär. Det var fint.

Och Putte skriver sitt namn i böcker, och vad skall han bli -- o, låt honom ha fred för det - tanten skall inte väcka frågan. Bara en hälsning, en riktigt god.

Och när du har så mycket att göra, så giv mig ett litet brev varann vecka, eller mindre - du offrar så mycket på mig. Jag är ju alltid ändå här att finna
Helene

(x) de fästa i allt.

6/12 -25

Einar,

Jag tyckte om Modiglianis porträtt - de nakna var något schematiska, om också vackert 'skapade', (av naturen). Han sökte förenkling och uttryck.

Nu ett långt brev, i dag - och i dag tages ledigt, jag har ro och tid.

Det låter underligt, ha tid! men vet du hurudan hösten varit - 15 dagar resande med vilodagar efter, ca 40, släkten 4 veckors spring och prat, det är intet än - men 4 veckor då en dam sagt 'jag kommer någon dag i nästa vecka' och aldrig kommit bara uppskjutit, och jag har fått sitta utan modell för att taga emot. Modell och allt är förstört om man skickar bort dem avbryter sin stämning.

Det gör mer än 3 månader utan modell och allvar.

Nu har jag bett om 3 veckors fred för att måla. Men Stenman ger sig ej, han vill jag skall skura bort barockpålning, och när den icke går bort med sprit, telegraferar han "Ammoniak". Tavlan fick ändå ton sedan karminlasuren kom bort. --

Jag minns en syn - frälsningsarméns sal i Paris, med den vittnande - den synen, och min barndoms första teaterafton! --

Jag har inte tyckt Kimono var vacker, så som en bild med äppelblommor, eller vilken som helst bild därifrån - men den gav något av verklighet som de ej ge - poesin ger. En hård verklighet - som jag alltid vill ha med

Vet du vad jag hatar män som tala om dåliga kvinnor, så lumpet. Och jag tycker inte om gifta kvinnor som prästens välsignelse gjort goda. Där må vara något mer. Så elak är jag.

Hörde en historie nyss. En man gifte sig för pengar, så dödades hustruns far, en bankir i Ryssland, och där fanns intet. Hon har skurat, kokat passat upp honom, utan tjänarinna. Nyss ville han skiljas för att gifta sig med en annan. Det blev överenskommet den förra frun skulle stanna i hemmet som tjänarinna skura, koka, som förr, passa upp den andra frun. Då vände sig mannens sinne, han började älska den första, och de är nu lyckligare än förr. Hon är lycklig, och hon har troligen lungshot, hon får väl dö lycklig än. Från Ryssland kommer ödmjukheten.

Ja, här är 24 gr. kallt (x), och jag är nästan glad för liten Bengt han ej är här, inte går på mitt golv som är kyligt. Jag ville se Er men kanske blir det i vår?

Jag får då sända till jul mitt brev till Torneå, och en småsak jag tänkt på, men den passar ej där. Det får bli litet annorlunda. L'Amour de l'Art kommer nästa år direkt till Taivalkoski - jag tager kanske en åt mig - för de tre häften - och så är det ingen julklapp annars.

Giv intet åt mig, du lånar mig sedan Lybecks prosa en gång. Nu sändes snart en del böcker - jag tyckte sedan mer om Lybecks poesi när det var om natur. Sen börjar jag läsa Abelard et Heloise.

Visst ge väl Simberg och Häkli! och att ha Arosenius, och Guys, du har bra mycket!

Jag har den tunna kaffebruna tonen, du skall förstå det när du ser. Men jag skall först finna något att uttrycka i detta, som det är. det är ett rent behov av tomhet för att taga emot det nya.

(forts. till 6.12.1925)

En ljusröd cyclamen med haröron står på bordet! Sista söndags kom dr. C. på morgonen Magnus kl. 12. frk. T. kl. 1 - jag hade frukost kaffe o. middag. Sedan har jag reparerat tavlan, i dag först vila.

Det är bestämt att mitt liv skall vara ett liv bland människor. Och jag vill också se människor, människor. Se vad de tänka och hur det går - se sammanhanget i livet. Och det första intrycket är hemskt riktigt.

Huru skall du stå ut med köld och svåra färder?

Tack för brevet med suset från ödemarken, jag håller det skilt från de andra. Här är ljust och sol. Var kvinna är en medmänska var man också - men inte tycker jag illa om att du säger din tanke. Det är bara högmod som retar mig. - Tänk att Gallén kan vara svag! Han var ändå det stora steget framåt, Edelfelt var det ej. Men de naiva, koncentrerade Simberg, Arosenius är mest, och de som ha eget, Guys, Daumier

Helene

(x) och 27.

15/12 -25

Einar,

Ser du, jag har varit folkets vän när de var förtryckta, allas som är olyckliga, utan att fråga om de är goda - där är en djup orsak i min barndom som du inte känner - nu är folket herre nu är jag andra olyckligas vän - jag måste vara så. Jag skulle ha min grannes gunst om jag gick in på att förtala andra - jag är utan hans gunst - när jag ej har skäl till det.

Du ser mycket på det som är vackert.

Vet du, jag behöver ett stöd - Magnus kan råda praktiskt, men jag vill ha ett vackert råd - och jag kan inte heller säga vad det är. Gud bevarar mig, och jag får söka ensam.

Du har barnagjädje om julen, och du har Tyra - jag är glad du har det bra! Om du nu fick vila ut en tid!

Men jag tror mycket oroliga själar inte kan bliva vid ett - de andra måste då följa med till -

Nu märker man man är i en främmande stad, när det blir jul, och det är annorlunda omkring en - har inte märkt det förr. Om man nu fick här en stilla fridsam ålderdom, jag ville så ha frid. Och arbete.

Med dig hade jag talat konst - de andra ha bara dragit en bort från konst. - Ja, kläder, händer hos Modigliani var vackrast först, men han vann mycket för mig - på två dagar! Baranowskis händer - en flickas - men ansigtena vann. Det är kubism och Cézanne.

Du ser fort, jag långsamt, men han var som en räddning från de moderna på 'Salongen'

Har sopat väggar i dag, städat böcker

Så satte jag upp 'den blå skogen', men det var grymt mot tavlan - jag satte 'Vägarna' i stället.

Man får ej allt man vill.

Sade jag att Stenmans tavla rest. Men de goda modellerna säga nej här, tre som ej fås --

Sen skriver jag till Torneå ett litet brev som förr, mest skall du ha ro. Är det så att jag få se på l'Amour de l'Art så nog är jag glad.

Hälsa Tyra.

Helene

Einar,

Om det här blir osammanhängande så är det för grannens två zitrör - pa, pa pi, pa pa pung - kanske är det bristen på temperament som kväljer mig.

Men jag vill tacka dig för böcker som kom i går - jag tror att två få stanna här och du är så vänlig och snäll, och du skriver - som jular förr. Tack för det jag skall läsa 'les copains' och Ariel, i helgen, och få så mycket nöje av. Och för de som sedan sändas tillbaka. och jag stavar mödosamt igenom - mitt fäderneslands språk! Du har så rätt om Gallén, 'Dödens blomma' som jag aldrig sett förr, den är kanske den vackraste, och mannen vid spiseln. och de gamla kända - men inte flicka med blomma - Jag skall nog förstå något.

Sedan är det om fransk konst, jag känner bilderna.

Tre dagar har jag skrivit och tackat - så mycket har jag fått.

Elsa Dovlittes 'Främling' som jag litet tittade i det är skada hon har ett visst kvinligt manér. Nu skall jag få läsa hennes och Fatmas brev från Paris som "är som början av en roman" - Fatmas första Parisresa.

Lilli von Arnim's foto ville jag visa dig, den är fin - kom ned. Modern säger så länge hon de ej är sjuka och fattiga är hon nöjd och har "fattiga" anspråk - det är synd! (skada)

Dora har sytt en grann nåldyna och skriver vilt - om sin halvdöda prins, etc.

En fransk bok om Rom av Hanna, l'illustration Noël av Måns. Nej inte bryr jag mig om att ha Modiglianihäftet nu, jag minns så bra - tyckte om de första med, en var en Sahrman sedan - och Tuthankamon är en Sahrman - det är tuberkulosen som gör det Men är han Amenophis IV?

En matta av dr. C., en stickad fin sjal av frk. T. - här var så rikt.

Och en bok av Marianne. Och du skall få den dit upp att se, en fin Whistler med de finaste turner - och de skall se bandet, gjort att pryda den fina engelskas hand som bär den.

Franska böcker ha svaga ryggar och enkla band, och allt är lagt i innehållet.

Det var en rik julafton, och jag lade mig halv 8. Den var inte lik andra

Magnus hade hämtat så mycket frukt och gott, och Olga en stor julkaka, bordet var fullt, och en stor tallbukett och en ljusblå och en ljusröd hyacint och då bjöd jag mina hyresvärdar på kaffe kl. 5 - frk. N. och n.v. med mor. Jag tänkte, gud får ingiva mig vad jag skall säga, - men han gjorde bättre - halv 5 kom Venny S. Brofelt och hon underhöll i ett till 6 då hon rusade i väg med stjärngossarna och morianen som sjungit för oss. De andra var till 7 - det var roligt.

Jag undrar om du suttit på en landsväg då, jag tänkte på det under aftonen - och var är du väl nu.

Och nu, Einar, ett gott nytt år! med kraft och framgång - med konst, och böcker och allt som gör livet gott att leva. Med din hustru och liten Bengt. Dem hälsar jag, och önskar detsamma. Tack för allt gott detta år - riktigt varmt tack.

Förlåt att lampan är så högt uppe som i en sky, att huvudet litet värker och handen är trött, det blir så dåligt stil, men jag menar allt så väl. Och jag har haft roligt och bra, och har i dag börjat måla det sista pären som är kvar.

din Helene

31/12 (1925)

Einar,

Nyårsafton! och jag önskar åter allt gott - men huru är där - det lät så illa, så sorgligt, allt det du skrev. Att sjukdom så skall följa dig igen.

Man vårdar, och är glad när sjukdomen viker - men nog är det gott få vila från den en tid. Min barndom var ju bara sjukdom, min fars, min mor, jag sjelv - men nog kan det vara fint ändå. Det som är hemskt för stunden kan lämna underliga, rika minnen. Ville man ha haft en sådan där frodig barndom?

Annat är åter så att man 2 1/2 år känt att allt var dödt, allt intresse, all framtid - allt stod stilla. Men det finns underliga vägar man ej sjelv hittar, man föres in på dem - och där är kanske nytt liv - man ser och förstår livet.

Jag har läst i "Les copains" - rysligt, rysligt, och man skrattar! Och det är sannt, Jag tycker Elsa Dovlette som jag tittat i är, förlåt, snuskig i bredd med den. Förlåt.

Var det ett landskap av Signac? träd omkring? där var så mycket. Rouault minns jag alltid, tänkte också, huru skall det göras?

Jag tycker med om l'Amour de l'Art.

Nu har jag hopp att få en modell helt efter mitt sinne, men talar ej om det förrän efteråt. Här har varit ro. Vårligt, blidt, kråkor kväka (?)

När posten nu blir dyr, och du ej fått vila, ber jag dig skriva ej mer än var 14 de dagen. Hälsa Tyra.

Helene

(På en skild papperslapp följande:)

Sänder böcker och utklipp en dag, kasta bort mina, du behöver ej läsa om du ej vill.

Lukianos blir här, är ej läst ännu. Det var bra jag fick höra om den stjälppta soffan - är nu lugn.